

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 177.

Η ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Ι. Ο ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΟΣ.

—•••••—

Δικαιολογία τῶν χρονολογιῶν.

Ἡ ἀνὰ χεῖρας χρονολογικὸς πίναξ διαφέρει ἰδίως καθ' ἓνα ὑπολογισμόν πασῶν τῶν ἡμῖν γνωστῶν νεωτέρων τῆς Ἰλιάδος ἡμερολογιῶν, καθ' ὅτι μεταβιβάζει τὴν ἀπὸ τῶν Αἰθιοπῶν ἐπάνοδον τοῦ Διὸς καὶ τὸν μετὰ ταῦτα αὐτοῦ μετὰ τῆς Θέτιδος διάλογον εἰς τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν τῆς Ἰλιάδος. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐνομιζομεν, ὅτι ἡμεῖς μόνον εἴχομεν ταύτην τὴν δοξασίαν, ἕως οὗ πρὸ μικροῦ εὑρομεν παρὰ Λαχμάνῳ (σελ. 91) τὸν Ζηνόδοτον προηγηθέντα ἡμῶν, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου καταπολεμούμενον. Ὅθεν τοῦτο πρὸ πάντων ἐπιβάλλει ἡμῖν τὸ καθήκον νὰ δώσωμεν δηλονότι λόγον περὶ τῆς διαφωνίας ταύτης ὅσον τὸ δυνατόν ἀποχρῶντα, πρὶν μεταβῶμεν εἰς ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν τοῦ χρονολογικοῦ πίνακος καὶ τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ μερῶν, ἵνα μὴ ἐλαττωθῇ ἢ εἰς

τὸν ἀναγνώστην κατὰληψις αὐτοῦ διὰ τῆς δικαιολογίας ἐκείνης.

Ἀλλὰ πρὸς ἀναγκαίαν καὶ σαφῆ ἀνάπτυξιν τῆς τῶν ἐννοιῶν σειρᾶς, τῆς χειραγωγούσης ἡμᾶς εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ μάλιστα εἰς ταύτην τὴν διαφορὰν, πρέπει νὰ ὁρμηθῶμεν ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέρους τῆς κατὰ τὸν Ὀλύμπου χρονολογίας, ἥτις περιέχει ἐν αὐτῇ πλείστα καὶ σαφέστατα χρονολογικὰ διδόμενα, κατὰ δὲ τὰ ἐκείθεν ἐξαχόμενα νὰ ὑπολογισώμεθα τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου Ἰλιάδος, καὶ ἐντεῦθεν νὰ προχωρήσωμεν βαθμηδὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ποιήματος καὶ τὸν εἰρημένον διαφωνοῦντα ὑπολογισμόν.

Κατὰ ταῦτα λαμβάνομεν ὡς ἀρχὴν τῆς ἡμετέρας ὁδοῦ τὴν ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑκτορος ἡμέραν, ἥτις κλείει τὴν κυρίαν περίοδον τῆς ἐν Ὀλύμπῳ ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ποιήματι πραγματευομένων ἀνθρωπίνων συμβεβηκότων, καὶ οὕτως ἀρχεται νέα περίοδος εἰς τὸν Ὀλύμπου, ἐν ᾗ οἱ θεοὶ ἀπέχουσι πάσης ἐπεμβάσεως.

Ἡ ἡμέρα αὕτη ἀρκεῖται τὰ τῆς καύσεως τοῦ νεκροῦ τοῦ Πατρόκλου, ἡ δὲ ἐπομένη τοὺς περὶ τὸν νεκρὸν ἀγῶνας. Τὴν πρωΐαν τῆς τρίτης ἡμέρας ἔλκει ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος περὶ τὸν τάφον

τοῦ Πητρόκλου, καὶ δίδει οὕτως ἀφορμὴν εἰς τοὺς αὐτὸν καὶ τὸν Ἑκτορα προστατεύοντας θεοὺς πρὸς ἔριν. Ταύτης δὲ τῆς ἐριδος ποιεῖται μνείαν ὁ Ζεὺς ἐν Ἰλ. Ω. 107. Πόσας ἡμέρας διήρκεσεν ἡ ἔρις αὕτη; Ἡ Ὀδύς ἀποκρίνεται διὰ τοῦ στίχου 31 Ω

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο δωδεκάτῃ γένητ' ἥως, δηλαδὴ ἀρ' οὐ ἤδη ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἔγινεν ἡ δωδεκάτῃ ἥως, τότε συνεκροτήθη ἡ τῶν θεῶν συνέλευσις, ἡ διαλύσασα τὴν ἐρίδα ταύτην. Ποῦ ὁμως πρέπει ν' ἀναφερθῇ τὸ ἀνωτέρω ἀλλ' ὅτε; ἡ φυσικώτατον ἠθέλην εἶσθαι νὰ παραδεχθῶμεν τὴν τοῦ Ἑκτορος ἑλθίν, ἣν ἀμέσως διηγείται πρὸ ἐκείνου τοῦ στίχου, ὡς ἀρχὴν τῆς προθεσμίας ταύτης, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον αὕτη ἤρξατο περὶ τὴν πρωίαν. Ἀλλὰ τοῦτο ἀπαγορεύει ὁ 107 στίχος, ὅστις ὀρίζει ῥητῶς ἐπὶ 9 ἡμέρας τὴν διάρκειαν τῆς τῶν θεῶν ἐριδος ἕνεκα τῆς ἑλξεως τοῦ Ἑκτορος.

Ἀμφοτέρους ὁμως τοὺς ὑπολογισμοὺς δυνάμεθα νὰ συνδυάσωμεν, ἀναφέροντες τὰς λέξεις «ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο» εἰς τὸ ἐν τῷ ποιήματι μακρὴν κείμενον συμβεβηκός, τὸν θάνατον τοῦ Ἑκτορος. Ἐν λοιπὸν κατὰ ταῦτα παραδεχθῶμεν τὴν καθ' ἣν ὁ Ζεὺς συγκροτεῖ τὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν πρὸς διάλυσιν τῆς ἐριδος ἡμέραν ὡς τὴν δωδεκάτην ἥω ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ἑκτορος, τότε συγκαταριθμεῖται ἡ αὕτη εἰς τὴν δεκάτην ἥω ἀπὸ τῆς ἑλξεως αὐτοῦ· διότι ἡμεῖς ἐκδεχόμεθα, ὅτι ἐν τῇ ἡρ' ἐν τῇ ἑλξίς συνέβη, ἀρχεται ἡ τῶν θεῶν ἔρις, καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν καθ' ἣν ὁμιλεῖ ἥω δὲν συγκατατάσσει εἰς τὴν ἑννεαήμερον προθεσμίαν.

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡ τελευταία τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιδος, ὡς κατωτέρω θέλει δειχθῇ, ὅτι ἡ αὕτη ἡμέρα ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς εἰς τὴν τῆς ἀρχαμένης μῆνιδος. Διὸ φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν ἀκριβέστερον τὴν προκειμένην προθεσμίαν μετὰ τῶν Α. 53 καὶ 54, ὅπου λέγεται·

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὦχετο κῆλα θεοῖω

Τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύος

συμπληροῦντες τὸν τοῦ Διὸς λόγον ὡς ἐρεξίς· ἐννέα ἡδὴ ἡμέρας διαφέρονται οἱ θεοὶ περὶ τῆς ἀναξίως ἀτιμάσεως τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ σήμερον, κατὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν, πρέπει τέλος νὰ γίνῃ ἡσυχία. Πᾶσα δ' ἀμβιβασία, ὅτι οὕτω πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἀρίθμησις καὶ ὅχι ἄλλως αἴρεται διὰ τοῦ στίχου Α13, ἐνθα ὁ Ἑρμῆς τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Ζεὺς ὥρισε τὴν προθεσμίαν ἐκείνην, διηγείται τῷ Πριάμῳ, ὅτι ὁ νεκρὸς τοῦ Ἑκτορος ἤδη 12 ἡμέρας κατέκειτο ἀλύμαντος. Ἐνταῦθεν διὰ τῆς ἐν Ὀλύμπῳ χρονολογίας ἐξάγεται, ὅτι μετὰ τῆς τοῦ θανάτου ἡμέρας τοῦ Ἑκτορος καὶ τῆς τῶν θεῶν συνέλευσεως, ἐν ἣ ἀποφασίζεται ἡ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ παράδοσις, παρενείρονται 11 ἡμέραι, καὶ ὅτι ἡ συνέλευσις ἐκείνη πίπτει εἰς τὴν δωδεκάτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς τοῦ θανάτου τοῦ Ἑκτορος.

Στρέφοντες δὲ τὰ βλεψόμενα ἡμῶν εἰς τὴν ἐπὶ γῆς χρονολογίαν εὐρίσκωμεν τὸν Πρίαμον τὴν προτεραίαν τῆς τῶν θεῶν συνέλευσεως ἱεστικῶς ἐξαχτούμενον

ἐν τῇ τοῦ Ἀχιλλέως σικνῇ ἑνδεκαήμερον ἀναχωρῶν, 9 δηλονότι ἡμέρας πρὸς τὸ πένθος τοῦ Ἑκτορος καὶ 2 πρὸς τὴν κηδείαν αὐτοῦ. Ἡ μετὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην ἐπομένη ἥως εἶναι φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ πρώτη τῶν τοῦ πένθους ἡμερῶν, θεωρουμένη ὡς ταύτη καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιούντος. Ὅθεν προστιθεμένων τῶν 11 ἡμερῶν εἰς τὴν προθεσμίαν τῶν 12 τὴν ἐν τῇ κατὰ τὸν Ὀλυμπον χρονολογίᾳ ἀνευρεθείσαν, τότε ἡ τῆς κηδείας τοῦ Ἑκτορος ἡμέρα (ἣτις εἶναι καὶ ἡ τελευταία τοῦ ποιήματος) πίπτει εἰς τὴν εἰκοστήν τρίτην ἀπὸ τῆς τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ τοῦ θανάτου τοῦ Ἑκτορος ἡμέρα εἶναι ἡ ἐβδόμη τοῦ κυρίου μέρους τοῦ ποιήματος τοῦ παρ' ἡμῶν κληθέντος ἡμερολογίου, ἐν ᾗ ἐκάστη ἡμέρα ῥητῶς καθ' ἐσπέραν καὶ ἥω περιγράφεται ἢ δύναται εὐκόλως νὰ ὀρισθῇ, καὶ οὕτως κατὰ τὴν πρώτην ἀναβαίνει ἡ Θέτις εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ Διὸς ἐκδίκησιν ὑπὲρ τοῦ ὑβρισθέντος υἱοῦ αὐτῆς. Ἀρχεται δ' ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στίχου (Ἰλ. Α. 493), ὃν εὐρομεν ἤδη ἀνωτέρω ἐν τῇ κατὰ τὸν Ὀλυμπον χρονολογίᾳ.

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο δωδεκάτῃ γένητ' ἥως.

Ἀνωτέρω εἶδομεν, ὅτι τὸ «ἐκ τοῖο» εἶναι λίαν ἐλαστικόν, ἐπομένως δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφερθῇ εἰς τὸ ἀμέσως προηγούμενον, ὅπερ ἐστὶν ἐνταῦθα ἡ ἐκ Χρύσης ἐπάνοδος τοῦ Ὀδυσσεύς, συμβαίνουσα κατὰ τὴν πρώτην πρωίαν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἀρχεται ἡ τοῦ Ἀχιλλέως μῆνις καὶ ἡ μετὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς συνδιάλεξις.

Ἀντὶ δὲ νὰ ὑπερπηδήσωμεν βιβλίον ὁλόκληρον ὡς τὰ πρῶτα θέλωμεν πράξει, διαγράφωμεν ἐνταῦθα μόνον 70 στίχους, προσθέτοντες ἀμέσως τὴν διήγησιν τῆς Θέτιδος, ὅτι ὁ Ζεὺς χθὲς μετέβη εἰς τοὺς Λιβύοπας καὶ τὴν 12 ἥω θέλει ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου θέλει ἀναζητήσει αὐτὸν ἔπειτα.

Ἐν δὲ τοὺς στίχους 424 καὶ 425

Ζεὺς γὰρ ἐς Ὀκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιδὸς ἔβη κατὰ δαίτα . . .

δωδεκάτῃ δέ τοι αὖτις ἐλεύσεται Ὀδλυμπόνδε, συνδυάσωμεν μετὰ τοῦ ἤδη εἰρημένου

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκ τοῖο δωδεκάτῃ γένητ' ἥως, τότε ἀπλούστατον εἶναι τὸ δωδεκάτῃ νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ ἥως καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ἡμέρη καὶ νὰ προϋποτεθῇ ἡ ἥως καὶ εἰς τὸ χθιδὸς· ἐπειδὴ ἐν Ὀλύμπῳ ἡ χρονολογικὴ διήγησις γίνεται ἐν γένει μόνον κατ' ἥω, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ κανονικότητι ὅλων τῶν προθεσμιῶν φαίνεται ἡρὴν φυσικὴ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι δηλ. ὁ Ζεὺς καθ' ὃν χρόνον τῆς ἡμέρας ἀνεχώρησε, κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐπανῆλθεν. Ὅθεν τὰς λέξεις τῆς Θέτιδος ἐξηγοῦμεν ὥδε· «Ὁ Ζεὺς ἀνεχώρησε τὴν χθесινὴν ἡμέραν καὶ θέλει ἐπιστρέφει εἰς τὸν Ὀλυμπον τὴν δωδεκάτην καὶ τῆς χθесινῆς συμπεριλαμβανομένης.»

Ἐκλαμβανομένης λοιπὸν τῆς ἤδη εἰρηθείσης τριακοστῆς ἡμέρας ἐκ τοῦ τέλους ὑπολογιζομένης ὡς τῆς δωδεκάτης πρωίας, καὶ ἀριθμουμένων ἀπ'

αὐτῆς ἑνδεκα παλινδρομικῶς, τότε θέλει εἶσθαι ἡ τελευταία τῶν πρωϊῶν τούτων ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς τοῦ Διὸς μεταβάσεως εἰς Αἰθίοπας, ἢ ἡ τεσσαρκοστὴ πρώτη ἀπὸ τοῦ τέλους ὑπολογιζομένη.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα αὕτη κατὰ τὰς ῥητάς δηλώσεις τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ ἐνάτη τοῦ λοιμοῦ· προστεθεισῶν δ' αὐταῖς ὅκτω ἡμερῶν τοῦ λοιμοῦ, ἐξάγονται 49 ἡμέραι εἰς ὅλην τὴν Ἰλιάδα. Ἀσμένως ὁμολογοῦμεν ὅτι οἱ στίχοι 424 καὶ 425 τῆς πρώτης ῥαψωδίας καθ' ἑαυτοὺς ἐπιδέχονται καὶ ἄλλην ἐξήγησιν καὶ ἄλλην ἀρίθμωσιν, ἀφοῦ ὁμοῦς ἤδη ἡ σύγκρισις πρὸς τὸν παράλληλον στίχον τῆς εἰκοστῆς τετάρτης ῥαψωδίας συνηγορεῖ τῇ ὀρθότητι τοῦ ἡμετέρου ὑπολογισμοῦ, ἡ ὀρθότης ὑπερασπίζει ἐκυτὴν κατὰ πάσης ἀντιλογίας διὰ τῆς ἐπομένης σκέψεως.

Ἡ δωδεκαήμερος προθεσμία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἑκτορος μέχρι τῆς ἀποβάσεως τῆς παραδόσεως τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ ἐμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἐν νεκρίῳ προθεσμίαν τῆς ἔριδος τῶν θεῶν. Ἀλλ' ἡ αὕτη διπλῇ προθεσμίᾳ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀριθμήσεως ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ ποιήματος· διότι ἀντὶ νὰ σημάνωμεν τὴν τῆς ἐπανόδου ἡμέραν τοῦ Διὸς ἀναφέροντες αὐτὴν εἰς τὴν χθελινήν, τὴν τοῦ διαλόγου τῆς Θετιδος, δύναται αὕτη κατὰ τὸν ἡμέτερον ὑπολογισμόν νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺς εἶχε ἐννέα ἡμέρας ὑπομονὴν, τὴν δεκάτην δὲ ἐπανέρχεται ὁ Ζεὺς, καὶ τότε μεταβαίνει εἰς τὸν Ὀλύμπον, καὶ παρακαλῶ αὐτὸν νὰ σοὶ δώσῃ ἱκανοποίησιν. η

Παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ, πόσον ἀκριβῶς ἀνταποκρίνονται πρὸς ἀλλήλα ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ποιήματος. Ἐὰν λοιπὸν ἡ πρὸς τὴν χρονολογικὴν συμμετρίαν τάσις ἐν τῇ τοῦ ποιήματος συνθέσει ᾗναι ἐν γένει φανερά, τότε ἡ πρὸς τὴν τάσιν ταύτην συμφωνοῦσα ἐξήγησις πρέπει νὰ προτιμηθῇ πασῶν τῶν ἄλλων, δι' ὧν ἤθελεν ἀρθῇ ἡ σκοπούμενη συμμετρία. Ἐν ἀρχῇ λοιπὸν τοῦ ποιήματος εὐρίσκομεν 9 ἡμέρας λοιμοῦ, κατὰ δὲ τὴν δεκάτην εἶτι ἐνέργειαν καὶ παῦσιν τοῦ λοιμοῦ, ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ ποιήματος 9 ἡμέρας ἔριδος τῶν θεῶν, καὶ κατὰ τὴν δεκάτην ἐνέργειαν καὶ προπαρασκευὴν τῆς παραδόσεως τοῦ ἑκτορείου νεκροῦ, καὶ αὖθις ἐννέα ἡμέρας πένθος ἐπὶ τῷ Ἑκτορί, τὴν δεκάτην δὲ ἐνέργειαν καὶ κηδείαν τοῦ Ἑκτορος. Ὅθεν νοεῖται ἄλλη φυσικωτέρα παράταξις τῆς ἀρχῆς παρά τὴν ὑπόθεσιν ἐννεαήμερου ἡσυχίας μετὰ τὴν συνδιάλεξιν τῆς Θετιδος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ παρά τὴν ὑπόθεσιν ἐνεργείας καὶ δέσεως τῆς τοῦ ποιήματος πλοκῆς κατὰ τὴν δεκάτην;

2. Ἐξέτασις τοῦ χρονολογ. πίνακος τῆς Ἰλιάδος.

Ὁ προκείμενος χρονολογικὸς πίναξ σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην περίληψιν τοῦ τεχνικῶς σχεδιασθέντος καὶ διεξαχθέντος χρονολογικοῦ συστήματος, ὅπερ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην εἶναι ἡ βᾶσις τῆς Ἰλιάδος.

Ὁ πίναξ διακρίνεται εἰς τρεῖς τάξεις, ὧν ἡ πρώτη περιλα-

μβάνει πάντα τὰ ἐν τῇ Ἰλιάδι συμβάντα, ἡ δευτέρα τὴν χρονολογικὴν διάρθρωσιν τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μνημίδος, καὶ ἡ τρίτη τὴν τῶν ἐν Ὀλύμπῳ συμβάντων.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν τριῶν αὐτῶν τάξεων ἐξάγονται τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα·

1.) Ἐκάστη τούτων σχηματίζει ἐν ὅλῳ κανονικῶς διηρθρωμένον καὶ τέλειον.

2.) Ἐκάστη τούτων εἶναι διηρθρωμένη κατὰ διάφορα χρονικὰ τμήματα.

3.) Τὰ τμήματα ταῦτα καίτοι διαφέροντα ἀλλήλων εἶναι οὕτω διατεταγμένα, ὥστε συναντῶνται εἰς τὰ κύρια μέρη τοῦ ποιήματος, καὶ ἀποσελῶσιν ὅλον τεχνικῶς συμπεπλεγμένον. Ἀς ἐξετάσωμεν ἤδη ἀκριβέστερον τὰς τάξεις ταύτας.

Α. Γενικὴ χρονολογία τῆς Ἰλιάδος.

Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῇ περιεχοῦσῃ τὸ ὅλον ποίημα διακρίνομεν τρία μέρη, ἅτινα καλοῦμεν ἀρχήν, ἡμερολόγιον καὶ τέλος. Ταῦτα δὲ τὰ τρία ἔχουσι τὸ κοινόν, ὅτι κορυφῶνται εἰς τὴν ἡμέραν, τὴν ἐν τῷ μέσῳ ἧς περιλαμβάνουσι χρονικῆς περιόδου κειμένην, διακρίνονται δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι αἱ μὲν ἡμέραι αἱ κείμεναι πρὸ τῆς μέτης ἡμέρας καὶ μετ' αὐτὴν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μερῶν, ἀναφέρονται μόνον κατὰ τὸν ἰδιὸν ἀριθμόν, ἢ δύνανται κατ' ἄλλα διδόμενα νὰ ὑπολογίζωνται, τὸ δὲ ἡμερολόγιον μνημονεύει κατ' ἑκτασιν πάσας τὰς αὐτῷ ἀνηκούσας ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ ἀναφέρει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ῥητῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος αὐτῶν, ἐν δὲ ταῖς μεγαλητέραις ἡμέραις διακρίνει μάλιστα καὶ τὰς μικρὰς ὑποδιαίρεσεις τῆς ἡμέρας. Οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ τμήματος, ὅστις περιλαμβάνει τὸ κέντρον τοῦ ποιήματος, ἔδωκε τὸ ἐνδόσιμον εἰς τὸ ὄνομα ἡμερολόγιον ἐν ἐλλείψει καλλίονος ὄρου, καὶ οὕτως αἱ αὐτῷ ὑπαγόμεναι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν χρονικαὶ ἡμέραι διακρίνονται ἀπὸ τῶν συμπεριληπτικῶς ἀναφερομένων, αἵτινες ὀνομάσθησαν κεφαλαιώδεις.

Μέση ἡμέρα τοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ ὅλου ποιήματος εἶναι ἡ 25, πρὸ δὲ αὐτῆς καὶ μετ' αὐτὴν παρατάσσονται ἀνὰ 24 ἡμέραι, καὶ τοῦ κατὰ σπεινωτέραν σημασίαν ἡμερολογίου ἀνὰ τρεῖς.

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη τοῦ ποιήματος περιλαμβάνουσα μόνη 6663 στίχους, σχεδὸν 3/7 τοῦ ὅλου, καὶ ἐξ αὐτῶν στίχοι 1373 ἀνάγονται εἰς τὴν παρεμνήσιν (λιταί) καὶ τὸ προνύκτιον (ταφροσκοπία καὶ δολώνεια) καὶ 5290 εἰς τὴν καθ' αὐτὴν ἡμέραν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οἱ συντάκται τῆς νῦν περιωθείσης ἐκδόσεως τῆς Ἰλιάδος ἐσχημάτισαν τὴν ἐξῆς ιδέαν περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἐν ταύτῃ ἐκπληροῦται ἡ πρὸς τὴν Θετιν κατάνευσις τοῦ Διὸς διὰ τῆς σφοδρᾶς ταλαιπωρίσεως τῶν Ἀχαιῶν, τῆς καταλήψεως τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν καὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ τῆς νῆος τοῦ Πρωτεσιλάου. Ἀλλ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀποτίνει τὴν αὐτῷ γενομένην ἱκανοποίησιν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ φίλου αὐτοῦ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν

αντιδράσιν ἐν τῇ ταλαιπωρίᾳ τῶν Ἀχαιῶν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ ὑπερέβη τὸ ὀρθὸν μέτρον, καὶ ἀνέβαλε τὰς ἐκείνης τῶν ταπεινωθέντων Ἀχαιῶν. Ἐπομένως ἡ μέση ἡμέρα ἐμπεριέχει τὸ τέλος τῆς ταλαιπωρίας τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀχιλλείας κατὰ στενωτέραν σημασίαν, καὶ ἀποτελεῖ τὴν δέσιν τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ποιήματος λύουσα τὴν τοῦ πρώτου ἡμίσεος.

Αὕτῃ ἀποτελεῖ τὴν κορυφὴν τοῦ ποιήματος, πρὸς ἣν αὐτὸ κατ' ὀλίγον ἀναδίδνει καὶ αὖθις ἐπειτα καταδίδνει, ὥστε κηθίσταται λίαν εὐστοχος ἡ παραβολὴ τῆς μέσης ἡμέρας πρὸς ἀέτωμα ὑπὸ χρονολογικῇν ἐποψίν. Τῇ αὐτῇ μέσῃ ἡμέρᾳ παράκεινται δύο μάχιμοι ἡμέροι, αἵτινες ἀνταποκρίνονται πρὸς ἀλλήλους κατὰ τοῦτο, καθ' ὅσον τὰ εἰς αὐτὰς πίπτοντα συμβεβηκότα προσαρτῶνται στενωῶς εἰς τὰ μέρη τῆς μέσης ἡμέρας, μεθ' ὧν συνδέονται· διότι ἡ προηγουμένη ἡμέρα ἄγει τοὺς Τρῶας πρὸ τοῦ περὶ τὰς ναῦς τείχους τῶν Ἀχαιῶν, καὶ ἐκ τούτου αὐξάνει ἡ ταλαιπωρία αὐτῶν τοσοῦτον, ὥστε τὴν ἐπιούσαν ἐσπέραν ἀπορραϊζοῦσι καὶ ταπεινωθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Ἀχιλλέως.

Τὴν ἐσχάτην τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀντιδράσεως διηγεῖται ἔπειτα ἡ μέση ἡμέρα, καὶ ἐν τῇ ἐπιούσῃ περατοῦται ἡ ἀντίδρασις αὕτη διὰ τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁμοιοτρόπως ἀντιστοιχοῦσιν ἀλλήλαις αἱ πρὸ τῶν τριῶν καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας καίμεναι 2 ἡμέραι· διότι αἱ δύο πρότεροι περιέχουσι τὴν κηδεῖαν τοῦ Πατρόκλου, καὶ αἱ δύο αὗται ἡμερῶν συζυγίαι εἶναι ἐλευθέραι ἀπὸ τῆς Ὀλυμπείου ἐπενεργείας. Εἶναι λίαν πιθανόν, ὅτι αἱ δύο αὗται ἡμέραι παρενεβλήθησαν μόνον πρὸς τὴν χρονολογικὴν συμμετρίαν ὥς ἀντιστοιχοῦσι τῶν δύο ἐρεπομένων, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἐνδιαφέρει μόνον τὸ οἰκονόμημα τῆς Ἰλιάδος, ὅπως ἤδη εὐρίσκεται· τὸ δὲ ζήτημα, πῶς συνέστη ἡ Ἰλιάς ἀποκαλεῖται τῆς ἡμετέρας ἐρεῦνης.

Αἱ ῥηθεῖσαι 7 ἡμέραι τοῦ ἡμερολογίου, αἱ τὸ χρονολογικὸν μέσον τοῦ ποιήματος ἀποτελοῦσαι, ἐξάγονται οὕτως ὡς ὅλον τι ἁρμονικῶς διηρθρωμένον. Ἀλλὰ τὸ ἡμερολόγιον, καθ' ἣν ἀπεδώκαμεν αὐτῷ ἔννοιαν, δὲν περιέχει 7, ἀλλ' 9 ἡμέρας· ἐπειδὴ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων ἡμερῶν προηγούνται ἐπὶ δύο ἄλλαι, πρὸς ἃς οὐδεμία παράλληλος ὑπάρχει. Εἶναι δὲ ἡ εἰκοστὴ καὶ εἰκοστὴ πρώτη. Ἡ εἰκοστὴ πρώτη παρίσταται μόνον ἐν Ὀλύμπῳ, καθ' ἣν ὁ Ζεὺς ὑπόσχεται τῇ Θέτιδι τὴν αἰτηθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς ἱκανοποίησιν καὶ ἀποτελεῖται ἐπομένως ἡ δέσις τῶν ἐπομένων, ἥς ἡ λύσις ἀρχεται τὸ προνύκτιον τῆς πρώτης μάχης ἡμέρας (21).

Ἵνα δὲ λάβῃ ἱκανοποίησιν ὁ Ἀχιλλεὺς, πρέπει οἱ ἕως τότε διὰ κομματικῆς ἐριδος μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως κεχαλαρωμένοι Ἀχαιοὶ νὰ παρακινήθωσιν εἰς τὴν ἀπόπειραν τοῦ νὰ πολυμῶσιν κατὰ τῶν Τρῶων καὶ ἀνευ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τοῦτο ἐνεργεῖται διὰ διπλῆς ἀπάτης. Ὁ Ζεὺς ἀπατᾷ τὸν Ἀγαμέμνονα, οὗτος δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς,

καθίστον οὕτω ῥαδιουργοί, ὥστε παρὰ τὴν φανεράν περὶ ὀπισθοδρομήσεως πρότασιν αὐτοῦ, ἀναγκάζονται πῶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Τρῶων. Οὕτως ἐπιτευχθείσης τῆς τῶν Ἀχαιῶν ἐξόδου, τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας πληροῦται εἰκόνων, περὶ ὧν τῆς φύσεως θέλει γίνεαι λόγος ἐν τέλει τῆς ὅλης ἐρεῦνης. Ἐνταῦθα πρόκειται μάχον περὶ τοῦ συμμετρικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν. Ἀλλὰ τῆς περὶ τούτου ἡμῶν θεωρίας πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ ἐξέτασις τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ ποιήματος.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο αὐτῶν μερῶν ἐξάγεται τὸ παράδοξον φαινόμενον, καθ' ὃ ἐνυπάρχει ἡ αὐτὴ χρονολογικὴ διάρθρωσις καὶ ἐν ἀμφοτέροις. Ἡ πρώτη περίοδος τῆς ἀρχῆς, ὁ ἐννεαήμερος τοῦ λοιμοῦ χρόνος, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν πρώτην περίοδον τοῦ τέλους δηλ. τῆς ἐννεάδος, καθ' ἣν ὁ Ἀχιλλεὺς μαίνεται κατὰ τοῦ σώματος τοῦ Ἑκτορος.

Ἡ δεκάτη ἡμέρα τῶν δύο τμημάτων ἀπαρτίζει τὴν μέσην αὐτῶν ἡμέραν. Ἡ τῆς ἀρχῆς ὁμῶς ἡμέρα διαιρεῖται εἰς δύο διάφορα μέρη, ἦγον εἰς τὴν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀπόδοσιν τῆς Χρυσήϊδος, εἰς ἣν ἀπολήγει ὁ λοιμὸς, καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἀπόσπασιν τῆς Βρισηίδος ἕνεκα τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐκ τοῦ λοιμοῦ ἐριδος, ὅπερ ἀπαρτίζει τὴν ἄμεσον βᾶσιν τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μήνιδος καὶ τῆς ταλαιπωρίας τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τὴν ἔμμεσον πρὸς τὴν πτώσιν τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἑκτορος. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς μέσης ταύτης ἡμέρας ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ συμβεβηκός, ὅπερ διηγεῖται ἡ μέση ἡμέρα τοῦ τέλους, δηλονότι τὴν παράδοσιν τοῦ νεκροῦ τοῦ Ἑκτορος τῷ θρηνοῦντι πατρὶ.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων διακρίσις ἐνυπάρχει μόνον ἐν τούτῳ, ὅτι ἡ πρώτη ἀπόδοσις εἶναι αὐτόχρημα ἔργον ἀνθρώπινον, ἦγον ἀπὸ θείας ἐπενεργείας ἐλευθερον, ἐνῷ ἡ δευτέρα εἶναι πρόσταγμα τῶν θεῶν. Ὅτι δὲ ἡ ἀντιθεσις αὕτη δὲν εἶναι τυχαία, ἀλλ' ἐνέκειτο ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ ποιητοῦ (ἀγνοοῦμεν τίνας ἕνεκα), τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν ἐκ τῆς δηλώσεως τῆς Θέτιδος, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν πρωίαν πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐριδος ἀπῆλθεν εἰς τοὺς Αἰθίοπας.

Ἀμφοτέραι δὲ αἱ ἀποδόσεις ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ γέγρα ταῦτα δι' ἀνωτέρας ἀποφάσεως, ἡ μὲν πρώτη διὰ τῆς συνελεύσεως τῶν Ἀχαιῶν, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τῆς ἐν τῇ τῶν θεῶν συνελεύσει γενομένης ἀποφάσεως τοῦ Διὸς, καὶ ὁ παραλληλισμὸς ἀμφοτέρων διεξήχθη τοσοῦτον αὐστηρῶς, ὥστε ἐπειδὴ ὁ Ἡρίαμος διενυκτέρευσε παρὰ τῷ Ἀχιλλεῖ, καὶ μόλις τὴν ἐπιούσαν πρωίαν ἐπανῆλθεν οἴκαδε μετὰ τοῦ νεκροῦ, γίνεται μικρὰ ἀφήγησις καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς διήνυσεν ὅλην τὴν νύκτα παρὰ τῷ Χρύσῃ καὶ τὴν ἀκόλουθον πρωίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Ἡ διεξοδικὴ αὕτη ἀποπεράτωσις ἀδιαφόρου τινος συμβάντος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιή-

ματος οὐδέποτε ἤθελεν εὐχριστεῖ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν, ἐὰν μάλιστα συγκρίνωμεν τὴν ἐκτεταμένην πραγμάτευσιν πρὸς τὴν συνοπτικὴν ἀφήγησιν τοῦ ἐπίσης σπουδαίου καθαρμοῦ τοῦ Ἀχαικοῦ στρατοῦ· ἐν ὅμως, ὡς νομίζομεν, ἐκλάβωμεν αὐτὸ ὡς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἀντίστοιχα μέρη τοῦ τέλους, τότε ὑπὸ συμμετρικὴν ἐποψίν τοῦλάχιστον ἱκανῶς ἐξηγεῖται.

Εἰς ἀμφοτέρους δὲ τὰς μέσας τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους ἡμέρας προσκαρτᾶται ἑτέρα περίοδος ἐξ ἐννέα ἡμερῶν, ἡ μὲν τῆς μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως ἐπὶ τῇ Βρισηίδι ἐν ἀρχῇ, ἡ δὲ τοῦ πένθους τῶν Τρώων ἐπὶ τῷ Ἑκτορι ἐν τῷ τέλει.

Ἐν τῷ τέλει ὅμως ἐπονται εἰσέτι δύο ἕτεραι ἡμέραι πρὸς κηδεῖαν τοῦ Ἑκτορος, αἵτινες φαίνονται ἐλλείπουσαι ἐν τῇ ἀρχῇ. Ἀλλ' ἐνθυμίζομεν τοῦ ἀναγνώστᾳ, ὅτι ἀνωτέρω ἐν τῷ ἡμερολογίῳ εὔρομεν μόνον 7 ἡμέρας εἰς συμμετρικὴν σύνδεσμον. Ἐὰν δὲ θεωρήσαντες τὴν πρὸς συμμετρίαν τάσιν τοσοῦτον ὀξέως ἐκπερασμένην παρὰ πάντα τὸν χρονολογικὸν πίνακα, προσθέσωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τὰς δύο πρώτας ἐν ἀρχῇ προσκρουούσας ἡμέρας τοῦ ἡμερολογίου πρὸς αὐτὰς οὐδὲν ἀντίστοιχον ἡδυνήθημεν νὰ εὔρωμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος, τότε προκύπτει ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ διάρθρωσις ὡς καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ μέρει·

$$9 + 1 + 9 + 2 = 21$$

ἡ εἰς τὴν ὅλην Ἰλιάδα.

Ἀρχή. Ἡμερολόγιον. Τέλος.

$$9 - 1 + 9 + 9 + 2 + 3 + 1 + 3 + 9 + 1 + 9 + 2 = 49.$$

ἡ συντομώτερον

$$21 + 7 + 21 = 49.$$

Καίτοι δὲ οὐδόλως ἀμυβᾶλλομεν ὅτι τὴν ἀνωτέρω συμμετρικὴν διαίρεσιν ἐσκόπει ὁ ποιήσας τὴν χρονολογικὴν διαίρεσιν τῆς Ἰλιάδος, καὶ θέλομεν ὑποδείξει ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης ἐργασίας τὸν ἐξαιρετικὸν χαρακτῆρα τῆς 21 καὶ τῆς προσηλυθείσης 20, ἀλλὰ σκεθέντες, ὅτι αἱ ἡμέραι αὗται κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὸ κέντρον τῆς ποιήσεως, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα αὐτῶν εἰς τὸ ἡμερολόγιον, δυνάμεθα καὶ νὰ προσκαρτήσωμεν τὰς εἰς αὐτὸ καὶ νὰ ἐκτείνωμεν αὐτὸ ἐπὶ 9 ἡμέρας· πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι οὕτως αἱ δύο ἡμέραι τῆς κηδεῖας τοῦ Ἑκτορος μένουσιν ἄνευ ἀντιστοίχου, καὶ ἐξυφανίζεται οὕτως ἡ συμμετρία τοῦ σχήματος.

Ἀρχή

$$9 + 1 + 9 + 9 + 9 + 1 + 9 + 2 = 49$$

Β'. Χρονολογία τῆς μῆνιδος.

Ἡ Ἰλιάς δὲν φάλλει μίαν μῆνιν ἀλλὰ δύο οὐσιωδῶς διαφόρους ἀλλήλων κατὰ τὴν φύσιν. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἀχαιέ-μνονος ἕνεκα τῆς ἀποσπάσεως τῆς Βρισηίδος, ἡ δὲ δευτέρα εἶναι ἡ τοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἑκτορος μῆνις ᕛνεκα τῆς πτώσεως τοῦ Πατρόκλου.

Τὸ μέρος τοῦ ποιήματος τὸ περὶ τὰ ἀποτελέ-

σματα τῆς πρώτης τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιδος στρεφόμενον καλοῦμεν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίαν, ἡ ἄσμα τοῦ ἡσυχάζοντος Ἀχιλλέως, τὴν δὲ ἱστορίαν τῆς δευτέρας μῆνιδος Ἀχιλλείαν, ἡ ἄσμα τοῦ δρῶντος Ἀχιλλέως, διότι ἐξετάζομεν τὴν Ἰλιάδα κατὰ τὴν σημερινὴν αὐτῆς κατάστασιν, καὶ τοὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν εἰκασίαν περὶ τοῦ θεμελιώδους παναρχαίου μύθου ἐπραπεν ὅλον τὸ μέρος τοῦτο νὰ ὀνομάσωμεν Πατρόκλειαν, οὐχὶ Ἀχιλλείαν. Ἡ δὲ τῆς μῆνιδος μεταβολὴ πίπτει εἰς τὴν μέσσην ἡμέραν τῆς γενικῆς χρονολογίας, ἥς προηγούνται 14 ἡμέραι, ἐν αἷς ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπρακτῶν μνηστὴρ κατὰ τοῦ Ἀχαιέμνονος, καὶ ἐπονται 13, ἐν αἷς δρῶν μνηστὴρ κατὰ τοῦ Ἑκτορος. Ὅθεν τὸ διάγραμμα τοῦ χρόνου τῆς μῆνιδος εἶναι τὸ ἐξῆς·

$$1 + 14 + 14 = 29$$

ἡ κατὰ ἐννεάδας

Περίληπτικὴ, Κυρία καὶ πάλιν περίληπτικὴ ἐννεάς

$$1 + 9 + 9 + 9 + 1 = 29$$

τούτέστιν ὁ τῆς μῆνιδος χρόνος ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς μέσης ἡμέρας τῆς ἀρχῆς, καὶ τελευτᾷ μετὰ τῆς μέσης τοῦ τέλους, ἐν ᾗ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξηγεῖ ὅτι ὑπέκρινεν τῷ τοῦ Διὸς προστάγματι θέλει παραδώσει τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος· ὅθεν ἡ πρᾶξις τῆς παραδόσεως ἡ εἰς τὴν προεσπέραν τῆς ἡμέρας ταχθεῖσα πίπτει πέραν τοῦ χρόνου τῆς μῆνιδος. Ἐὰν δ' ἡ ἡμέρα αὕτη προσκαρτισθῇ εἰς τὴν Ἀχιλλείαν, προκύπτει τὸ ἐξῆς σχῆμα·

$$1 + 14 + 14 + 1 = 30$$

οὕτως ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς Ἰλιάδος ὑπερέχει κατὰ 9, τὸ δὲ τέλος κατὰ 10 ἡμέρας. Ὀρμώμενοι δ' ἀπὸ τῆς ἀναπτυχθείσης ἐπόψεως, λαμβάνομεν τὴν ἄδειαν νὰ προτείνωμεν ζήτημὰ τι εἰς τοὺς φιλολόγους· εἶναι ἀράγε ὀρθὴ ἡ συνήθης ἐξήγησις τῶν πρώτων στίχων τῆς Ἰλιάδος, καὶ ἅπασι τοῖς γραμματικοῖς κανόσι σύμφωνος; Μήπως εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ ποιητὴς ὅστις ἐψάλε τοὺς στίχους τούτους, εἰκόνα ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀνω ἐκτυπωθεῖσαν; Βεβαίως ὁμιλεῖ μόνον περὶ τῆς μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἴσως τοῦτο διότι ἡ λέξις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ στερεῖται πληθυντικοῦ (*) ὡς καὶ ἐν τῇ Γερμανικῇ. Ἐν ὅμως ἐψάλε λατινισί, βεβαίως ἤθελε γράφει *igas*. Ἄν καθίσταται λοιπὸν δυνατόν ἐν ταῖς ἐπομέναις στίχοις νὰ διακρίνωμεν ἀπ' ἀλλήλων δύο περιόδους τῆς μῆνιδος; Τότε τὸ, *ἡ μύρι' Ἀχαιοὺς ἄλγε' ἔθηκεν*, ἤθελεν ἀναφύεσθαι εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῆς μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἤθελε χωρισθῇ ἀπὸ τῆς περιγραφῆς τῆς δευτέρας περιόδου διὰ τοῦ μορίου δέ. Τὸ δὲ·

Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεύχε κύνεσσιν οἰωνοῖσι τε παῖσι,

δὲν ἤθελεν ἀποδίδεσθαι τότε εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀλλ' εἰς τοὺς Τρώας. Οὕτως οὐ μόνον ἤθελεν ἐξαντλεῖ ἡ ἀρχὴ τὸ πλήρες περιεχόμενον τοῦ ποιή-

(*) Ἐνταῦθα παρατηρήσαντες ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀληθευτικῶς ἐπεὶ ἡ μῆνις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ματος, ἐνῷ κατὰ τὴν ἤδη παραδεδεγμένην ἐξήγησιν μόνον τὸ ἡμισυ ἐξηγείται, ἀλλ' ἤθελε συμφωνεῖ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ περιεχόμενον, ἐνῷ τότε κατὰ τὴν συνήθη ἐξήγησιν προσκρούει εἰς αὐτό. Διότι τίνας ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν ἐστέρησε τῆς κηδείας ἡ τοῦ Ἀχιλλέως μῆνις καὶ παρεδωκε βράν εἰς τοὺς κύνας καὶ εἰς τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα; Οἱ ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς μάχης πεσόντες ἐνταφιάζονται μεγαλοπρεπῶς κατὰ τὰς δύο ἐπιούσας. Ἄν δὲ οἱ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς μάχης πεσόντες ἐμῶν ἴσως νὰ περιμείνωσι πλεονέκτον (τὴν τετάρτην οὐδαίς ἐπεσεν ἐκ τῶν ἡρώων τῶν Ἀχαιῶν), καθίσταται ἀκατανόητον, ὅτι δὲν ἀπεδόθησαν καὶ εἰς ἐκείνους αἱ τελευταῖαι τιμαὶ ἅμα τῷ Πατρόκλῳ.

Ἐπειτα δὲν εἶναι φυσικώτερον καὶ πρὸς τὴν ὁμηρικὴν θεωρίαν οἰκειότερον τὸ δραστικὸν προτάξαι ν' ἀναφερθῇ ἀμέσως εἰς τὸν μνηστῆντα Ἀχιλλέα, ἢ ν' ἀποδίδηται πλῆξια καὶ συμβολικὴ ἐπενέργεια εἰς τὴν λέξιν ταύτην; Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι δύσκολος ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἥτις ἔγεινεν αἰτία τῆς αὐτοῦ ἀπραξίας, ἐπεμψε δὲ πολλοὺς ἥρωας πρόωρα εἰς τὸν ἄθλῳ, καὶ μῆνιδος Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἑκτορος, ἥς ἐνεκα ἐθύσισε πολλοὺς Τρώας, ἃς ἔλειπε δὲ ἡ προσθήκη τῆς εἰς τοὺς κύνας καὶ τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα παραδόσεως τῶν νεκρῶν αὐτῶν, ὅπερ ἀρμόζει μόνον εἰς τοὺς Τρώας, τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως πίπτοντας. Διότι τούτων τὰ σώματα μόνον ἔμειναν ἄταφα ἐπὶ τοῦ πεδίου κείμενα, ἐνῷ ὁ τοῦ Ἑκτορος νεκρὸς ἔκειτο πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Πατρόκλου ὀφείλων τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν εἰς θεῖαν μεσιτείαν.

Σημαντικὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐξηγήσεως τῶν στίχων τοῦ προοιμίου παρατηροῦμεν τέλος ἐν ταῖς λέξεσι «Διὸς δ' ἐτελείετο βουλήν» διότι ἡ τοῦ Διὸς βουλή οὐδόλως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τῇ Θέτιδι δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, καὶ δὲν ἐκπληροῦται ἐρ' ὅσον ἡ ἐκπλήρωσις αὐτῆς ἐνυπάρχει ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἰλιάδος διὰ τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας, ἥτις εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ θεοῦ καὶ λίαν διεξοδικὴν ἐξήγησιν (0, 68) διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἑκτορος τούτεστι τοῦ ἀποτελέσματος τῆς νέας τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιδος, ἥς ἡ ἀρχὴ συμπίπτει μετὰ τοῦ τέλους τῆς πρώτης μῆνιδος. Διὰ τὸ ὅμως ἀπέφυγεν ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν στίχων ν' ἀντιθέσῃ ῥητῶς τὸ ὄνομα τῶν Τρώων πρὸς τὸ τῶν Ἀχαιῶν, τοῦτο βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν. Ἀλλ' ἡ ἀντιρρόησις αὕτη ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν σαφένειαν τῆς ἐκφράσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ σπουδαία ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβολίας τῆς παραδεδεγμένης ἐξηγήσεως.

Ἄς ρυθώμεν ἤδη ἐν βλέμμα εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς μῆνιδος, ἣν θεωροῦμεν καὶ τὴν στρόφιγγα τῆς χρονολογίας ταύτης καὶ πάσης τῆς Ἰλιάδος.

Φρονοῦμεν μὲν, ὅτι ἡ οὐσία τῆς Ἰλιάδος εἶναι φυσικὸς μῦθος, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ εἰκασία ὁμιλεῖ

κατὰ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἐκδοχῆς, δικαιούμεθα δὲ τοσοῦτον ὀλιγώτερον ἐντεῦθεν νὰ κλείσωμεν τοὺς ἀφθαλμοὺς ἀπέναντι σαφῶς ἐκφρασθέντων φυσικῶν στοιχείων, καθ' ὅσον ἡ ἐρευνα ἡμῶν δὲν περιστρέφεται περὶ τὴν γένεσιν τῆς ποιήσεως, ἀλλὰ μόνον περὶ τὴν τελευταίαν μορφήν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἀποκλείεται τῆς ἡμετέρας ἐρεῖνης τὸ ζήτημα, πότε καὶ πῶς αὐτὰ τὰ ἠθικὰ στοιχεία εἰσέφρησαν εἰς τὸν μῦθον, ἢ εἰς τὴν ποίησιν. Ὅτι ὅμως οἱ συντάκται τῆς μέχρι σήμερον περιωθείσης ἐκδόσεως τῆς Ἰλιάδος ἐξέλαβον ἠθικῶς τὴν μεταβολὴν τῆς μῆνιδος, τοῦτο φκίνεται ἡμῖν ἀναμφισβήτητον. Ὁ Ἀχιλλεὺς ὑβρίσθη καὶ ὤρειλε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διὸς νὰ ἱκανοποιηθῇ· ἀλλ' ὅ,τι ἀνθρωπίνως εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀπατήσῃ, τοῦτο ἐγένετο εἰς αὐτόν, ὅτε οἱ πρέσβεις τῶν Ἀχαιῶν, οἵτινες δεινῶς κατεπιέζοντο ἐνεκα τῆς ἀποφάσεως τοῦ Διὸς, ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ εἶπον· Βλέπε εἰς ποίαν ἀνάγκην περιπέσαμεν, οὐδὲν δυνάμεθα ἄνευ σοῦ, καὶ ἄνευ τῆς σῆς βοήθειας ἀπολώλαμεν, ἐλέησον ἡμᾶς, συγχώρησον τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν ὕβριν, ὅστις ταπεινοῦται ἐνώπιόν σου καὶ ζητεῖ συγγνώμην προσθέτων ἀφθονα δῶρα πρὸς ἐξίλασμόν, καὶ ἐκόχλε ἡμᾶς τῶν δεινῶν. Ὁ δὲ Φοῖνιξ ἀποτρέπει τὸν Ἀχιλλέα ἀπὸ υπερηφανείας καὶ μεγαλοφροσύνης, ὑποσημαίνων τὴν συνδεδεμένην αὐταῖς τιμωρίαν (1. 496).

Ἀλλ' Ἀχιλλεὺς δάμασον θυμὸν μέγαν· οὐδὲ τί σε χρεὶν λέεις ἧτορ ἔχειν· στρεπτοὶ δὲ τε καὶ θεοὶ αὐτοί, τῶν περ καὶ μέζων ἀρετὴ τέκε' ὅλη τε.

Καὶ μὲν τοὺς ὕμνοι καὶ εὐχολῆς ἀγανῆσιν λαιῶν τε κνίσῃ τε παρατρύπῃ· ἀνθρώποι λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβῇ καὶ ἀμάρτῃ. Καὶ γάρ τε λιταὶ εἰσι Διὸς κοῦραι μεγάλοι· χαλαί τε ῥυταὶ τε παραβλαπείς τ' ὀφθαλμοί, αἳ ῥά τε καὶ μετόπισθ' αἶτες ἀλέγουσι κιοῦσαι.

Ἡ δ' αἴτη σθεναρὴ τε καὶ ἀρτίπος, εὐνεκα πάσας πολλὴν ὑπεκπροβείη, φθάσει δὲ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν βλάπτουσα· ἀνθρώπους· αἳ δ' ἐξακέονται ὀπίσσω.

Ὅς μὲν τ' αἰδέσεται κόρας Διὸς ἄσπον ἰούσας, τὸν δὲ μέγ' ὦντοσαν καὶ τ' ἐκλῶν εὐχεμένους.

Ὅς δὲ κ' ἀνένηται καὶ τε στερῶς ἀποιήκη, λίσσονται δ' ἄρα ταί γε Δίῃ Κρονίῳνα κιοῦσαι τῷ ἄτην ἄμ' ἔπεισαι, ἵνα θαφθεῖς ἀποτίσῃ.

Ἀλλ' Ἀχιλλεὺς πόρε καὶ οὐ Διὸς κοῦρην ἔπεισαι.

Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι ἡ θέσασα ἐν τῇ Ἰλιάδι χεῖρ τὰς ἀνωτέρω λέξεις τοῦ Φοῖνικος ἐθεώρησεν αὐτὰς ὡς τὴν στρόφιγγα τοῦ ποιήματος, καὶ μάλιστα, ὅτι ὅλη αὕτη ἡ μορφή εἶναι προῖον ἡθοποιου, ὅστις ἤθελε νὰ ἐπιφυλάξῃ τὸν Νέστορα εἰς τὴν πρὸς τὸν Πάτροκλον ἐνεργὸν συμβουλὴν, καὶ ὅτι τέλος αἱ ἀπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος μακρολογίαι περὶ τῆς Ἀττικῆς δύνανται μόνον νὰ ἐκληρωθῶσιν ὡς τὸ «ὁ μῦθος δηλοῖ» (fabula docet)· Ὁ Ἀχιλλεὺς μὴ τηρῶν μέτρα τῆς μῆνιδος, καὶ νομίζων τὴν τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίαν ἐτι ἀνεπαρκῆ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ, ἀπαίτει τὴν αὐξήσιν αὐτῆς καὶ ἀποβάλλει πᾶσαν διαλλαγὴν. Ὁ Ζεὺς ἐκπληροῖ μὲν τὴν τὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν καὶ αὐξάνει, τὴν τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπω-

ρίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς ἀναγκάζεται, ἀποστείλας τὸν Πατρόκλον, ν' ἀναστείλῃ τὸ κακόν, καὶ αἰ λισταὶ δὲ ἀπαιτοῦσιν ἱκανοποίησιν παρὰ τοῦ Διὸς διὰ τὴν εἰς αὐτὰς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως προξενηθεῖσαν ὕβριν. Ὅθεν ὁ Ζεὺς μόνον τὸ ἥμισυ τῶν διπλῶν λιπῶν, ἃς ἀπεύθυνε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀχιλλεύς, εἰσακούει, καὶ ὁ Ἀχιλλεύς πρέπει ν' ἀποτίσῃ τὴν ἄμετρον αὐτοῦ ὑπερηφάνειαν διὰ τῆς ἀπώλειας τοῦ φίλου αὐτοῦ.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔμαθα τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, μεταβάλλεται τὸ φρόνημα αὐτοῦ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀργῆς, καὶ ἐνταυτῷ ἡ Ἰλιάς μεταβάλλεται εἰς Ἀχιλλείαν, ἥγουν εἰς τὴν διήγησιν τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐκδικήσεως τοῦ Ἀχιλλέως.

Ὁ θάνατος τοῦ Πατρόκλου εἶναι ἡ τιμωρία τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ὑπερηφάνειας ἀπέναντι τῶν δικαίων θεήσεων τῶν Ἀχαιῶν, καὶ διὰ ταῦτα ἡ φανερὰ τοῦ ποιήματος οἰκονομία ἦτο ν' ἀρχίσῃ κατὰ τὴν μέσῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ αὐτὸ κορυφῶται, μετὰ τῶν λιπῶν, καὶ νὰ κλείσῃ μετὰ τῆς πτώσεως τοῦ Πατρόκλου. Ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀχιλλείας εἶναι συνυφασμένη μετὰ τοῦ τέλους τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας, ληγούσης ἅμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ Πατρόκλου εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ διὰ τῆς ὕψους ταύτης περιπλέκεται πάλιν ἡ Πατρόκλεια, τούτέστιν ἡ περὶ τῶν πράξεων καὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ ἀφήγησις. Θυμωσά τῷ ὄντι σύνθεσις κατὰ τὰ τὴν ἐπίνοιαν καὶ τὴν διεξαγωγὴν.

Φυσικὸν ἐξαγόμενον τῆς ἐκδοχῆς ταύτης εἶναι, ὅτι ὁ Πατρόκλος ἀποτελεῖ τὴν στρόφιγγα τοῦ ποιήματος, ἐπεὶδὴ ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα τὸ πρῶτον μέρος φέρει εἰς πέρας τοῦ ποιήματος τούτέστιν εἰς τὴν τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίαν ἢ τὴν διήγησιν τῆς τιμωρίας τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὑπερηφάνειάν του, καὶ ἐπεὶδὴ ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ μεταβάλλεται τὸ πάθημα εἰς Ἀχιλλείαν. Ὅτι δὲ ἡ περὶ Πατρόκλου αὕτη γνῶμη δὲν εἶναι τρόπον τινὰ παρεμβεβλημένη εἰς τὸ ποίημα, ἀλλ' ὅτι τοῦλάχιστον οἱ τελευταῖον ἐπεξεργασθέντες αὐτὸ ὁρμήθησαν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπόψεως, τοῦτο ἐλπίζομεν ν' ἀποδείξωμεν ἀριθμητικῶς ἐν τῷ τοῦ ἐπομένου τμήματος κεφαλαίῳ, ὅπερ ἐπιγράφεται μέσῃ ἡμέρᾳ.

Ἡ εἰκὼν, ἣν ἐσχηματίσαμεν περὶ τῆς συνδέσεως τῶν δύο ἡμίσεων τοῦ ποιήματος καὶ περὶ τῆς ἐμπλοκῆς αὐτῶν μετὰ τῆς Πατρόκλειας, ἀπεικονίζεται περίπου ἐν τῷ ἀκολουθῶν γεωμετρικῷ σχήματι. *Αχιλλεία, Αχαιῶν ταλαιπωρία, Πατρόκλεια.*

1. Ὑπερηφάνεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀγαμέμνονος.

2. Τέλος τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας διὰ τοῦ Πατρόκλου.

3. Πατρόκλου πτώσις. — Ἡ Πατρόκλεια ἐπιτρέπει μὲν περιεκτικωτέραν ἐκδοχὴν, ἣν θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῷ ἀριθμητικῷ τμήματι, ἐκληρωθείσης δὲ τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας καὶ τῆς Ἀχιλλείας ὡς ἀντιθέσεως, τότε μένει εἰς τὴν Πατρόκλειαν ἡ ὀριζομένη περιοχὴ.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἰλιάδος περιγραφημένη ταλαιπω-

ρία τῶν Ἀχαιῶν διακρίνεται εἰς τρία μέρη, δηλαδή: 1. Τὴν ἐκ τοῦ λοιμοῦ ταλαιπωρίαν, τὴν ἐκ τῆς ὕβρεως τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος προσληθούσαν, καὶ τὴν ἐκδικήσιν ἣν ὁ Θεὸς λαμβάνει διὰ τὴν ὕβριν ταύτην. Αὕτη ἡ ταλαιπωρία περιλαμβάνει τὰς 10 πρώτας ἡμέρας τῆς Ἰλιάδος, καὶ σχηματίζει τὴν βῆτιν τοῦ διὰ τῆς Ἰλιάδος διήκοντος σωρείτου, ὡς παράγουσα τὴν μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως ἐριδα.

2. Τὴν χαλάρωσιν τοῦ Ἀχαικοῦ στρατοῦ διὰ τοὺς φατριασμοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὕβρεως τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ τελευταίου τούτου εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον, οἵτινες φατριασμοί, ὧν καὶ προῦπῆρξαν ἥδη ἔχνη αὐτῶν (Α. 106. 177. 287) δὲν ἐμπόδισαν μέχρι τοῦδε τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Ἡ χαλάρωσις αὕτη δὲν διεξήχθη λεπτομερῶς ἐν τῷ ποιήματι, ἀλλὰ δύναται τις νὰ αἰσθανθῇ αὐτὴν, καὶ ταύτης ὑποτιθεμένης ἐξηγοῦνται πάνυ ἀπλῶς καὶ φυσικῶς τὰ προηγούμενα περιστατικὰ τῆς πρώτης τῶν Ἀχαιῶν ἐκστρατείας. Διὰ τὴν ὁ Ζεὺς πρὸ πάντων φροντίζει κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πρὸς τὴν Θέτιδα δοθείσης ὑποσχέσεως αὐτοῦ τοῦ ν' ἀποπλανήσῃ τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὸ νὰ ἐκστρατεύωσιν κατὰ τῶν Τρώων, ἐπεὶδὴ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπαυσεν ὁ πόλεμος.

Διὰ τὴν δὲν τολμᾷ ὁ Ἀγαμέμνων, ἀπὸ εἰδὲ τὸ τὴν νίκην προμηνύον ὄνειρον, νὰ διατάξῃ τὸν στρατὸν εἰς ἐποδὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ προτιμᾷ ἐπὶ τούτῳ βραδύουρίαν, καθ' ἣν ἀφίκεται ν' ἀναγκασθῇ ὑπὸ τοῦ ἰδίου στρατοῦ εἰς τὴν ἐποδὸν ταύτην παρὰ τὴν πλαστήν αὐτοῦ πρόθεσιν; Ἐπεὶδὴ ἡ ἐν τῷ Ἀχαικῷ στρατῷ ἕνεκα τῆς ἐριδος παγῶσασα ἀντιπολίτευσις πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ὑπῆρξε μεγαλητέρα, ἢ βασιλικὴ αὐτοῦ ἐξουσία. Ἐν τῷ τελευταίῳ τμήματι θέλομεν ἐκπνέσθαι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἡ ταλαιπωρία αὕτη καὶ ἡ ἐριστῶν δύο ἡρώων δὲν εἶναι θεῖα μοῖρα, ἀλλ' ἔργον ἀνθρώπων, καὶ ὅτι οὕτως ἐθεώρησαν αὐτὰς ὁ ποιητής, τοῦτο ἐξάγομεν ἐκ τοῦ ὅτι παριστάνει τὸν Δία μετὰ πάντων τῶν ἐπιλοίπων θεῶν μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ συμβάντος τούτου εἰς τοὺς Αἰθίοπας μεταβαίνοντα, καὶ μόλις τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς περιόδου ταύτης εἰς τὸν Ὀλύμπου ἐπανερχόμενον. Τῷ ἄντι ἡ ἀποδῆμία αὕτη ἀνευρέθη, ὡς νομίζομεν, ἐν ἀποδοτῇ εἰς τὴν ἐριδα καθαρῶς ἀνθρώπινος χαρακτῆρ.

Ἡ δευτέρα ταλαιπωρία ἄρχεται ἀκριβῶς τὴν πρωτὴν τῆς δεκάτης ἡμέρας καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς πρωτῆς τῆς εἰκοστῆς πρώτης, καθ' ἣν συνευροτήθη ἡ τοῦ λαοῦ συνέλευσις, μεθ' ἣν συνέβη ἐξοδος τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῶν Τρώων ἀνεῖν τοῦ Ἀχιλλέως. Ὅθεν ἡ διάρκεια αὐτῆς περιλαμβάνει 11 ἡμέρας. — Ἐν τῷ ὑπολογισμῷ τούτῳ ἡ δεκάτη ἡμέρα ἀριθμεῖται διττῶς, διὸ πιστεύομεν, ὅτι ὡς πρὸς τὸ πανταχοῦ κανονικὸν ἀξίωμα τῆς συμμετρίας πρέπει νὰ ὑπολογίζηται ἡ δεκάτη ἡμέρα εἰς τὸν τοῦ λοιμοῦ χρόνον, καὶ ἡ χαλάρωσις τοῦ στρατοῦ πρέπει ν' ἀρχῇται ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης ἡμέρας διότι

κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λαμβάνομεν διὰ τὸ σύνολον τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας τὴν ἀκόλουθον συμμετρικὴν διάρθρωσιν, λοιμοῦ ταλαιπωρία 10, χαλάρωσις 10, πολέμου ταλαιπωρία 5 ἡμέραι = 25 διὰ τὴν ὅλην διάρκειαν τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ὅλη ἡ δεκάτη ἡμέρα πληροῦται ἐκ τῆς τοῦ λοιμοῦ ταλαιπωρίας, οὔτε ὅλη ἡ εἰκοστή πέμπτη ἐκ τῆς τοῦ πολέμου, ἠθέλομεν προτείνει εἰς ἀκριβεῖς λογιστὰς τὰ δύο μέρη τῆς ἡμέρας νὰ ἐνώσωσιν εἰς μίαν, ἐὰν δὲν ἀντετάσσετο ἡ ἀμφιβολία, ὅτι ἀμφότεραι αἱ περίοδοι κλείσουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς ἡμέρας.

3. Τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταλαιπωρίαν τῶν Ἀχαιῶν, πεπρωμένην παρὰ τοῦ Διὸς πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ Ἀχιλλέως ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνωνος προξενηθείσης ὕβρεως. Ὅπερ εἶναι ἐν στενωτέρᾳ σημασίᾳ ἡ ταλαιπωρία τῶν Ἀχαιῶν εἰς ἡν μόνην ἀποβλέπει ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος· ἐν ταύτῃ δὲ ἔχομεν τοὺς ἀκολουθοῦς βαθμούς·

1) Ἐν τῇ 21 ἢ ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ ἡμέρα, οἱ Τρῶες ἀντιτάσσονται κατὰ πρῶτον κατὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς φανεράν μάχην ἄνευ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἡ τῶν Ἀχαιῶν ἀπώλεια εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε δέχονται ἀναγκωχὴν πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν, καὶ πρέπει μάλιστα νὰ σκέπτονται περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν περὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἰδεῶν τῶν ποιησάντων τὴν χρονολογίαν τὴν διάρθρωσιν γνώμην. ἡ τειχοδομία δὲν ἐπιτρέπει ἄλλην ἐξήγησιν· καὶ ἂν ὁ Νέστωρ ἐν τῇ αὐτοῦ εἰσηγήσει εὐκόλως ἐξολισθαίνει εἰς τὴν ἀσθενῆ ταύτην κατάστασιν τῶν Ἀχαιῶν, δυνατὸν εἶπεῖν, ὅτι τοῦτο ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν διπλωματικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἀποβλέποντα τὴν διατήρησιν τῆς ἰδίας δημοτικότητος. Ἀλλ' ὁ λόγος αὐτοῦ καὶ ἡ ὅλη διήγησις τῆς 22 καὶ 23 ἡμέρας ἀνήκουσιν ὁμολογουμένως εἰς τὰ ἀσθενέστατα μέρη τῆς Ἰλιάδος. Ὅθεν

2) Ἐν τῇ 23 ἡμέρᾳ τειχοδομία.

3) Ἐν τῇ 24 ἢ τῇ 2 τῆς μάχης ὁ περιορισμὸς τῶν Ἀχαιῶν ὀπισθεν τῶν τειχῶν.

4) Ἐν τῇ 25 κορυφὴ καὶ τέλος τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας διὰ τῆς ἀναμίξεως τοῦ Πατρόκλου εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐνθα πρέπει νὰ διακριθῶσι τὰ ἐξῆς τμήματα·

a) Τραυματίσις τῶν ἀριστέων ἐν τῇ κατὰ τὸ πεδίων μάχῃ.

b) Ἀναχώρησις ὀπισθεν τῶν τειχῶν καὶ ἀγῶν περὶ αὐτά.

c) Ἐρπιδος τῶν τειχῶν.

d) Ναοῦ ἐμπρησμὸς.

e) Τέλος τῆς τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας διὰ τοῦ Πατρόκλου.

Ὡς πρὸς τὴν Ἀχιλλείαν ὁ Ἀχιλλεὺς ἀποτελεῖ τὸ κύριον πρόσωπον τοῦ ποιήματος, εὐθὺς ἀμα λαβὼν μέρος εἰς τὴν πράξιν. Ἐντεῦθεν τὸ ποίημα περιορίζεται εἰς τὴν διήγησιν τῶν πράξεων καὶ παραλείψεων αὐτοῦ. Τὰ κύρια πρόσωπα τῆς τῶν

Ἀχαιῶν ταλαιπωρίας εἰσάγονται ὡς δραματικὸν ἐπεισόδιον, καὶ ἐν τέλει τοῦ ποιήματος ἀποβάλλονται ἐντελῶς. Τούτου ἕνεκα τὸ μὲν πρῶτον μέρος τοῦ ποιήματος φέρει μᾶλλον ἱστορικὸν χαρακτῆρα, τὸ δὲ δεύτερον μᾶλλον βιογραφικόν, καὶ ἐν τῇ ἀμμιήτῳ ἐμπλοκῇ τῶν δύο μερῶν εἰς ἓν ὅλως συνίσταται καθ' ἡμᾶς τὸ μέγιστον τῆς Ἰλιάδος πλεονέκτημα.

Ὡς πρὸς τὴν διάρθρωσιν δὲ τῆς Ἰλιάδος ὡς ἄσματα τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μένιδος, ἐνθυμίζομεν μόνον τὸ ἤδη προειρημένον περὶ τῆς ὁμοίας δηλ. δεκατετραήμερου διαρκείας τῶν δύο ἁσμάτων τοῦ ἱσυχάζοντος καὶ ὀρῶντος Ἀχιλλέως· διότι ἐν τῇ Ἀχιλλείᾳ δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀνακαλύψωμεν οὐδεμίαν συμμετρικὴν διάρθρωσιν. Διακρίνεται δηλονότι αὕτη εἰς 3 ἡμέρας ἐνεργείας, τούτέστιν ἡμέραν πολεμικῶν πράξεων, καὶ 2 κηδεῖας τοῦ Πατρόκλου, 9 ἡμέρας τῆς ἐλξεως (τὴν ἐκφράσιν ταύτην μεταχειρίζομεθα κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένης ἐπόψεως καίτοι ἡ Ἰλιάς ὁμιλεῖ μόνον περὶ μίας ἐλξεως, καὶ ἡ παραιτέρω πρὸς τὸν νεκρὸν ἀδικίᾳ τοῦ Ἀχιλλέως δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ, ὅτι ἀφίνει αὐτὸν ἄταφον. Τὴν πρωίαν τῆς 13 ἡμέρας ἀκολουθεῖ ἡ περὶ ἀποδόσεως τοῦ Ἑκτορείου νεκροῦ ὑπόσχεσις, καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς 14 γίνεται αὕτη ἡ ἀπόδοσις, καὶ οὕτω σχηματίζεται τὸ ἐξῆς σχῆμα 3+9+2=14 ἢ, συγκαταριθμουμένης καὶ τῆς ἐσπέρας τῆς μέσης ἡμέρας, καθ' ἣν ἀρχεται ἡ μῆνις κατὰ τοῦ Ἑκτορος, καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ὅσῃ ἐν τῇ τάφρῳ = 15. Ὅτι δὲ ἡ Ἀχιλλεία τελευτᾷ μετὰ τῆς διηγέσεως τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ Ἀχιλλεὺς παραδίδεται εἰς ἡσυχίαν, φαίνεται ἡμῖν λίαν σιγαντικόν. Ἡ Ἰλιάς ἀφηγεῖται τὴν πράξιν ταύτην ἐντὸς 4 διαφόρων νυκτῶν· ἐν τῇ νυκτὶ τῇ πρὸ τῆς μέσης ἡμέρας ὁ Ἀχιλλεὺς ὀρμᾷ πρὸς ἡσυχίαν (τὴν πρὸ τῆς 26 νύκτα δαπανᾷ εἰς θρηνηλογίαν τοῦ Πατρόκλου), ἐν δὲ ταῖς νυξὶ ταῖς πρὸ τῆς 27 καὶ 28, εἶναι ἀπὸ καρδίας λελυπημένος, ἐν δὲ τῇ πρὸ τῆς 29 ὑπὸ ἄλγους παραζύνεται εἰς μανίαν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς περιπαθεῖς ταύτας καταστάσεις ἡ Ἰλιάς ἀφίνει τὸν ἥρωα αὐτῆς, ἐνῶ ὁ ἥρωας ἀναπαύεται ἀπαθῶς, συναισθανόμενος τὴν καλὴν αὐτοῦ πράξιν. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀντιθέσει πιθανῶς ὁ Ὀδυσσεὺς προσορμίζεται εἰς ἰθάκην κοιμώμενος, ἥτις δὲν εἶναι ἴσως τυχαία, ἀλλὰ σκόπιμος ἐκ μέρους τοῦ ποιητοῦ.

Ἐκ τῶν προειρημένων ἔπεται, ὅτι ἡ Ἰλιάς, ὅπως νῦν περισώζεται εἰς ἡμᾶς, ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ ἄσμα τῆς ἄτης τοῦ Ἀγαμέμνωνος πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ τῆς τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα.

C. Ἡ ἐν Ὀλύμπῳ χρονολογία.

Ἐνδεκα ἡμέρας διάρκεσεν ἡ τοῦ Διὸς ἐπίσκεψις παρὰ τοῖς Αἰθίοφιν ἀπὸ τῆς 9—19 συμπεριλαμβανομένης τῆς γενικῆς χρονολογίας.

Κατὰ τὴν 2 (᾽0) πρωίαν ἐπανερχεται εἰς τὸν Ὀλυμπον. Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν γίνεται ἡ θέσις τῆς ἐν τῇ Ἰλιάδι κυρίας πράξεως διὰ τῆς παρακλήσεως τῆς Θέτιδος καὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ

Διός. Ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἰλιάδι περιγραφομένων ἡμερῶν αὕτη εἶναι ἡ μόνη, ἣτις περιστρέφεται ἀποκλειστικῶς περὶ τὸν Ὀλυμπον. Κατὰ τὴν νύκτα τὴν πρὸ τῆς 13 ἄρχεται ἡ τοῦ Διὸς ἐπενέργεια εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸ τῆς Τροίας· διότι παρακινεῖ τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπατηλῶς εἰς ἐξοδὸν κατὰ τῶν Τρώων ἄνευ τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἡ 14 (22) ἡμέρα, καθ' ἣν οἱ πεσόντες καίονται, καὶ ἡ 15 (23), καθ' ἣν ἐνταφιάζονται, καὶ οἰκοδομεῖται τὸ τεῖχος εἶναι ἄνευ θείας ἐπενέργειας ἐπὶ τῶν ἐν Τροίᾳ συμβάντων· διότι αἱ τοῦ Πρωσιδῶνος μαμφιμοιρίαι ἔνεκα τῆς τειχοδομίας, καὶ ἡ ὑποδυμίας, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Διὸς νουθέτησις εἶναι ὅλως Ὀλύμπιον συμβάν.

Ἡ δὲ πρὸ τῆς ἐσπέρας τῆς 16 (24) ἐκδηλοῦται ἡ θεία ἐπενέργεια δι' ἀπειλητικῶν σημείων καὶ ἐκτείνεται ἐπὶ τὴν 16, 17, καὶ 18 (24, 25 καὶ 26).

Ἀπ' ἐναντίας ἡ ἐπενέργεια αὕτη παύει κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνταρτισμοῦ τοῦ Πατρόκλου καὶ τὴν ἐφεπομένην ἐννεάδα τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ὀργῆς ἐπὶ τῷ Ἑκτορείῳ νεκρῷ, τούτεστι κατὰ 11 ἡμέρας, αἵτινες φανερά ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰς 11 ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεως τῶν θεῶν παρὰ τοῖς Αἰθίοφιν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν Ὀλύμπῳ χρονολογίας· μάλιστα ἡ ἀπάντησις, ἣν ἡ Ἴρις δίδει εἰς τὸν Ζέφυρον προσκαλοῦντα αὐτὴν νὰ καθῇσθ, Ψ. 205

*Οὐχ ἔδος· εἴμι γὰρ αὖτις ἐπ' Ὠκεανοῖο ρέεθρα,
Αἰθίοπων ἐς γαίαν, ὅθι ρέουσ' ἑκατόμβαις*

Ἀθανάτοις, ἵνα δὴ καὶ ἐγὼ μεταδαίνομαι ἱερῶν, δικαιοὶ τὴν εἰκασίαν, ὅτι ὁ πεινητὴς ἐραντάζετο ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τοὺς θεοὺς ἐπισκερθέντας αὐθις τοὺς Αἰθίοπας. Μερικαὶ πράξεις τῆς θείας μετοχῆς καὶ ἐπενέργειας ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν ἐναντιοῦνται εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην, καθότι ἀπαντῶνται συχνότερα καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τῶν θεῶν παρὰ τοῖς Αἰθίοφιν.

Ἀμα τῇ 12 πρωΐᾳ, κατὰ τὴν εἰκασίαν ταύτην, οἱ θεοὶ ἐπανερχοῦνται ἀπὸ τῆς δευτέρας παρὰ τοῖς Αἰθίοφιν ἐπισκέψεως εἰς τὸν Ὀλυμπον οἵτινες, καὶ τοὶ ἀπόντες, δὲν ἀπώλεσαν ἀπὸ τῶν ὀρθαλμῶν αὐτῶν τὰ Τρωϊκὰ συμβάντα, ἀλλὰ καὶ μικρόθεν ἐπιλονεῖσκον περὶ αὐτῶν, καὶ ἤδη ἀποφασίζει ὁ Ζεὺς νὰ διαλύσῃ τὰς ἐριδας ταύτας καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸν τοῦ Ἑκτορος νεκρὸν εἰς τοὺς ἔκρυτο. Ἡ τῆς Θέτιδος πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺ ἀποστολὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, καὶ ἡ δῆλωσις τούτου, ὅτι θέλει ὑπακούσει, πίπτουσιν εἰς τὴν πρωΐαν τῆς 30 (38) ἡμέρας· διότι ἡ Θέτις ἔρχεται εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς ἤδη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Ὁρ. Ἰλ. Ω, 124.

Καὶ ἡ τῆς Ἰριδος ἀγγελία πρὸς τὸν Πρίαμον πίπτει εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν, ἐπίσης καὶ τὸ τοῦ Διὸς πρὸς τὸν Ἑρμῆν πρόσταγμα τοῦ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Πρίαμον εἰς τὸ τῶν Ἀχαιῶν στρατόπεδον φαίνεται ὅτι ἐδόθη ἤδη πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· διότι ὁ Ἑρμῆς ἐπερίμενε τὸν Πρίαμον εἰς τὴν διάβασιν τοῦ Ξάνθου, καὶ ἄμα οὗτος ἐρθασεν ἐκεῖ. Ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κρήνας ἤλθε γαίαν Ω. 851.

Ὅθεν κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἀπολήγει ἡ τοῦ Διὸς εἰσήγησις περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ νεκροῦ τοῦ Ἑκτορος, καὶ μετ' αὐτῆς ἐν γένει ἡ ἐπὶ τῶν γηίνων πραγμάτων ἐπενέργεια αὐτοῦ κατὰ τὴν 30 ἡμέραν τῆς ἐν Ὀλύμπῳ χρονολογίας· διαρθροῦται δ' αὕτη ὡς ἐφεξῆς·

$$11+1+6+11+1=30.$$

Ἀφαιρουμένων δ' ἐντεῦθεν τῶν ἡμερῶν τῆς τοῦ Διὸς ἐπενέργειας ἐπὶ τῶν ἐν Τροίᾳ πραγμάτων, τότε ἡ 12 ἡμέρα, καθ' ἣν γίνεται ἡ δέσις, καὶ ἡ 30, καθ' ἣν εἰσάγεται ἡ λύσις αὐτῆς, μετὰ τῶν 4 ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένων μαχίμων ἡμερῶν ἀποτελοῦσι τὸν ἀριθμὸν 6. Ὅθεν ὁ Ζεὺς παρίσταται ἐνεργῶς μόνον κατὰ τὸ ἐν πέμπτον τῆς ἐν Ὀλύμπῳ περιόδου, 22 δὲ ἡμέρας φαίνεται ἀπὸν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ διαχόμενον παρὰ τοῖς Αἰθίοφιν, καὶ κατὰ τὰς δύο ἡμέρας τῆς κηδείας τῶν κατὰ τὴν πρώτην μάχimon ἡμέραν πεσόντων ἀπέχει πάσης ἐπενέργειας εἰς τὰ ἐν Τροίᾳ συμβαίνοντα.

Ἡ ἐν Ὀλύμπῳ χρονολογία δύναται ν' αὐξήσῃ κατὰ μίαν ἐννεάδα ἐὰν ἐκταθῇ εἰς τὴν ἐπενέργειαν τῶν δρώντων πρὸ καὶ μετὰ τὸν Δία υἱὸν αὐτοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ, καὶ ἐὰν τότε δὲν ἄρχηται τὴν 9ην, ἀλλὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς γενικῆς χρονολογίας καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων ἐπιπέμπει τὸν λοιμὸν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τελευτᾷ τὴν 30, καθ' ἣν ὁ Ἑρμῆς ὑποστηρίζει τὸν Πρίαμον εἰς τὴν μετάβασιν καὶ ἐπάνοδον αὐτοῦ. Ἡ οὕτως ὁρῶς ἐκτεινομένη ἐν Ὀλύμπῳ περίοδος δὲν παρέχει συμμετρικὸν σχῆμα.

—ο—

Ἐφ' ὅσον ὁ καθ' ἡμᾶς πίναξ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς περισωθείσης ἡμῖν ἐκδόσεως τῆς Ἰλιάδος, δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὥς τι μὴ ἔχον ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀλλ' ὡς ὅλον τεχνηέντως διηρθρωμένον, καὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ αὐθύπαρκτον ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη τοῦ ὅλου ἐννοητέα. Ἐὰν δὲ ἡ διάταξις τῆς ὕλης ἐνιχυρῶ δὲν ᾔηται ἐλευθέρᾳ μορφῇ, τοῦτο οὐδῶλος βλάπτει τὴν ἐκτυπομένην ἐν τῇ συλλήψει τοῦ σχεδίου αὐτοῦ τέχνην.

II. Ο ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ.

1. Δικαιολογία τῶν ὑπολογισμῶν.

Ὁ σκοπὸς ἡμῶν ἦτο νὰ περιορίσωμεν τὴν ἡμετέραν ἐρευναν εἰς μόνην τὴν Ἰλιάδα, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξετείνωμεν αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης καὶ εἰς τὴν Ὀδυσσεϊκὴν. Τί ὅμως φρονοῦσιν οἱ φιλόλογοι εἰδικῶς περὶ τῆς Ὀδυσσεΐας, καὶ πῶς αἱ ἐπόψεις αὐτῶν συνδυάζονται πρὸς τὴν ἡμετέραν, ταῦτα πάντα ὅλως ἀγνοοῦμεν.

Ἐν τῷ ὑπολογισμῷ τῆς χρονολογικῆς διαρθρώσεως τῆς Ὀδυσσεΐας εὔρομεν ὡς καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι μίαν μόνην δυσκολίαν, δηλαδὴ·

Τὸ τέλος τῆς κατασκευῆς τῆς σχεδίας τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐξ Ὠγυγίας εἰς Σχερίαν πλοῦ ὁρίζεται (Ὀδ. ε. 262 καὶ 263) ὡς ἐφεξῆς·

*Τέτρατον ἡμᾶρ ἐην καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα.
Τῷ δ' ἄρα πέμπτῳ,*

ἦτοι τὴν πέμπτην ἡμέραν ἐπιχειρεῖ τὴν θαλασσίαν

πορίαν, καὶ ἀναφύεται τὸ ζήτημα, ἐάν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν 4 ἐργασίμους ἡμέρας, ἢ 3 μόνον, καὶ εἰς ταύτας νὰ προσθέσωμεν ὡς τετάρτην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὸ ποίημα μᾶς μεταδίδεται διὰ τοῦ Ἑρμοῦ εἰς Ὠγυγίαν, καὶ ὁ κύριος ἥρωες πρῶτον ἤδη φορὰν παρίσταται.

Κατ' ἀρχὰς παρεδέχθημεν 4 ἐργασίμους ἡμέρας, καὶ οὕτως εἰχομεν διὰ τὴν Ὀδυσσεὶν περιοχὴν ἐκ 41 ἡμερῶν, ἐν ἣ ὁμοῦ δὲν ἡδυνήθημεν ν' ἀνυψώμεν χρονολογικὴν τινα διάρθρωσιν κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τῆς Ἰλιάδος. Νέα ἀναθεώρησις τῶν περὶ τὸν ὁ λόγος χωρίων μᾶς ἐχεραγώγησε τέλος εἰς τὴν ιδέαν τοῦ νὰ θεωρήσωμεν αὐτὰ κατὰ τὸν δεύτερον τῶν εἰρημένων τρόπον, καὶ οὕτως ἡ ζητούμενη διάρθρωσις προέκυψεν αὐτομάτως. Ὅθεν πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι ὁ διαιρέσας τὴν Ὀδυσσεὶν χρονολογικῶς ἐξέλαβε τοὺς προειρημένους στίχους, ὥσπερ ἡμεῖς.

Εὐθὺς ὡς ἀποδώσωμεν εἰς τὴν Ὀδυσσεὶν περιοχὴν 40 ἡμερῶν, λαμβάνομεν ἐν Ε. 33 καὶ 34 τὴν κλειδὰ τῆς συμμετρικῆς διάρθρωσεως αὐτῶν· διότι ἐκεῖ ὁρίζει ὁ Ζεὺς ῥητῶς τὴν 20 ἡμέραν τοῦ ἐξ Ὠγυγίας εἰς Σχερίαν πλοῦ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν τελευταίαν νῆσον, καὶ κατὰ ταῦτα λέγεται (ἐν Ε. 278 καὶ 279), ὅτι μετὰ 17 ἡμερῶν ἡσυχον πλοῦν εἶδε τὴν 18 τὴν νῆσον Σχερίαν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν βλέπει αὐτὸν ὁ ἐξ Αἰθιοπίας ἐπαναρχόμενος Ποσειδῶν καὶ κινεῖ κατ' αὐτοῦ τὴν διήμερον τρικυμίαν, περὶ ἧς λέγεται Ε. 388,

Ἐνθα δύο κύκτας, δύο τ' ἡμᾶτα, κύματι πηγῶι κλάζετο.

Ἐνταῦθεν ἐξάγεται ἐναργέστατα, ὅτι ἡ χρῆσις τῆς γλώσσης ἠνάγκασε τῆς ἡμέρας νὰ προταχθῇ ἢ νύξ, ὅσκις ἀμφοτέραι συναναφέρονται· ἐπειδὴ ἀριδὴλως ὁ ποιητὴς υποθέτει, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν βλέπει τὴν ὄψιν τῆς Σχερίας τὴν 18 ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν 18 πρωΐαν. Ἡ ἐν Ε. 390 ῥηθεῖσα τρίτη ἡμέρα, ἐν ἣ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπέβη, εἶναι ἐνταῦθεν ἡ 20 ἡμέρα τοῦ πλοῦ αὐτοῦ. Ὁ εἰκοσήμερος λοιπὸν πλοῦς ἀπαρτίζεται τὸ χρονολογικὸν μέσον τῆς τεσσαρακονθήμερου Ὀδυσσεΐας, ἥτις ἔχει κοινὸν μετὰ τῆς Ἰλιάδος τὴν διαίρεσιν τῶν ἡμερῶν αὐτῆς εἰς περιληπτικὰς ἡμέρας καὶ εἰς ἡμερολόγιον, ὅμας ἐφ' ὅσον καθ' ἡμᾶς σχηματίζει σκόπιμον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἰλιάδα, ὅπως αἱ χρονολογικαὶ αὐτῆς ἡμέραι ἀποτελοῦσι τὸ χρονολογικὸν μέσον τοῦ ποιήματος, εἰς δὲ προσκαρτῶνται αἱ εἰς δύο μέρη διηρημέναι χρονικαὶ ἡμέραι, ἐνῶ αἱ συναπτόμεναι 9 χρονικαὶ ἡμέραι τῆς Ἰλιάδος εἶναι τὸ κέντρον αὐτῆς, καὶ τούτου αἱ δύο περιληπτικαὶ ἀπαρτίζουν τὰς πτέρυγας.

2. Ἐξέτασις τοῦ χρονολογικοῦ πίνακος τῆς Ὀδυσσεΐας.

(Βλ. τὸν χρονολογικὸν πίνακα ἀριθ. V.)

Ἡ Ὀδυσσεὶα ἀρχεταὶ ἀπὸ ἐπτά ἀλλεπαλλήλων χρονικῶν ἡμερῶν, εἰς ἃς προσθέτομεν καὶ τὰς τρεῖς περιληπτικὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ Ὀδυσσεὺς κατασκευάζει τὴν σχεδίαν καὶ προπαρασκευάζει τὴν ἐξ

Ὠγυγίας ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Τὸ τιμῆμα τοῦτο θεωροῦμεν ὡς ἐκθεσιν τοῦ ποιήματος, ἧς ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ ἀφήγησις ὅλων τῶν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀναγκαίων περιστατικῶν πρὸς ὀρθὴν κατάληψιν τῆς πράξεως καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀγαθὸν κόσμον.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἡ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος ἐν Ὀλύμπῳ σκηνή, καθ' ἣν ἐκφράζεται μόνον ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ συνδράμωσιν οἱ θεοὶ τὸν Ὀδυσσεὺς εἰς τὸ μέλλον, καὶ ὅτι μετέπειτα (Α, 84) θέλει πεμθῇ ὁ Ἑρμῆς εἰς Ὠγυγίαν, ἡ σκηνὴ αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν ἀντίθεσιν τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ Ἀγαμέμνονος, τῆς Πηνελόπης καὶ Κληταιμνήστρας, τοῦ Αἰγίσθου καὶ τῶν μνηστέρων, τοῦ Τηλεμάχου καὶ τοῦ Ὀδυσσεύ, ὅπερ φαίνεται ἡ κυρία ιδέα τοῦ ποιήματος, καὶ ὡς τοιαύτη διέχει δι' ὅλου τοῦ ποιήματος ὡς στάθμη.

Ἐνταῦθα προσκαρτᾷ τὴν περὶ καταστάσεως τοῦ οἴκου τοῦ Ὀδυσσεὺς περιγραφὴν, τὴν θέσιν τοῦ Τηλεμάχου καὶ τῆς Πηνελόπης πρὸς τοὺς μνηστέρας. Ἐκ τῆς οἰκίας μεταβαίνει ἔπειτα εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐνταῦθεν παρίσταται ἡμῖν τὴν πολιτικὴν θέσιν τῆς νῆσου. Ἀφοῦ ὁ ποιητὴς περιέγραψε τὴν κατάστασιν τῆς οἰκίας καὶ τῆς νῆσου τοῦ Ὀδυσσεὺς συντόμως πρὸ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ, ῥίπτει βλέμμα εἰς τὰς τύχας ἀπάντων τῶν ἐν Τροίᾳ συνεταίρων αὐτοῦ διηγουμένων μετὰ σύντομον ἀριθμῆσιν τῶν ἐκεῖ πεσόντων ἡρώων σχεδὸν ἀπαντὰ τὰ περίεργα τῆς ἐπανόδου τῶν λοιπῶν, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ διηγέσει ἐξαντλεῖ σχεδὸν ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους τῆς ἐπανόδου. Ὁ Ὀπουντίος Αἴας, ἀνακάμπτων οἴκαδε καταβάλλεται ὑπὸ τῶν στοιχείων, ἅτινα ὁ Ποσειδῶν ὠργισμένος διὰ τὴν θρασύτητα ἐκείνου διηγείρε κατ' αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων καταβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐνέδρας τοῦ Αἰγίσθου, ὃν ὁ Ζεὺς ματαίως παρήνεσε, καὶ ἤδη καταλαμβάνει αὐτὸν ἀνταξία κακουργίας αὐτοῦ τύχη. Ὁ Μενέλαος, μόλις πρὸ 2 ἐτῶν ἐπανελθὼν οἴκαδε, ἀπώλεσε πλανώμενος τὸ μείζον μέρος τῶν νηῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμοῦ ἐσωσε τοὺς ἑαυτοῦ ἐταίρους. Μόνον ὁ Νέστωρ, Διομήδης Φιλοκτήτης, καὶ Ἰδομενεὺς ἐπανήλθον ἀσλαβεῖς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Πρὸς ἐντελὴ ἀποπεράτωσιν τοῦ Τρωϊκοῦ μύθου προσκαπιτεῖται μόνον ἡ ἐπάνοδος τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς, ὧν ἡ περιγραφὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡμετέρου ποιήματος. Ὁ Ὀδυσσεὺς λοιπὸν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἀπολείπας πάσας τὰς ναῦς καὶ τοὺς ἐταίρους, ἐπανέρχεται μόνος καὶ ἄγνωστος εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα Ἰθάκην.

Ἡ διὰ τὸ πανόραμα τοῦτο ἐκλεχθεῖσα κόσμησις εἶναι ἡ τοῦ Τηλεμάχου εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀποδημία, ἥτις ὡς πράξις θεωρουμένη, στερεῖται πάσης σημασίας ὡς πρὸς τὸ κύριον ποίημα· διότι ἐπιτυγχάνει ἀράγε τοῦ σκοποῦ; Τί μανθάνει περὶ τῆς ἐπανόδου τοῦ πατρὸς; Παρὰ τοῦ Νέστορος οὐδὲν, παρὰ τοῦ Μενελάου ἀμυδρὰν ἐλπίδα μόνον.

Ὅτι δὲ τὸ ποίημα πρὶν ἐτι στραφῇ πρὸς τὸν Ὀδυσσεὺς, ἐπανέρχεται αὐθις εἰς τὴν Ἰθάκην, ἵνα

ἐν 223 ἰσχυοῖς στίχοις περιγράφῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν παρέσχεον εἰς τοὺς μνηστῆρας καὶ τὴν Πηνελόπην ἡ περὶ τῆς ἀποδημίας τοῦ Τηλεμάχου ἀγγελία, τοῦτο δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ὅλον τὸ τεμάχιον, ἢ τοῦλάχιστον τὸ ὄνειρον τῆς Πηνελόπης εἶναι ἀριθμητικὸν παραδοθέντα διὰ ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὰ ἄλλα τοῦ ποθομένου Ὀδυσσεως, περὶ οὗ παρακατιόντες θέλομεν ὁμιλήσαι, 2222 στίχοι. Ἡ χρονολογικὴ ἐκθεσις παραμελεῖ κατὰ τὴν ἡμετέραν ιδέαν τὴν διαίρεσιν ταύτην, διότι ἐν τῇ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Ἀχαιῆς διηγήσει ἡ ἐκθεσις αὕτη προσθέτει τὴν περιγραφὴν τοῦ κυρίου ἥρωος, εἰσάγουσα αὐτὸν θρηνοῦντα ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ προπαρασκευάζοντα τὰ τῆς ἀποδημίας του.

Ἡ εἰσαγωγή τοῦ ποιήματος περιλαμβάνει τὸ ἄσμα περὶ τοῦ ποθομένου Ὀδυσσεως ἐμπεριέχον 6 ἡμερονύκτια, καὶ τὸν Ὀδυσσεᾶ θρηνοῦντα ἐν Ὠγυγίᾳ ἐπὶ ἐν ἡμερονύκτιον, λοιπὸν ἐπὶ 2 χρονικὰς ἡμέρας, ἔπειτα τὸν Ὀδυσσεᾶ ἐν Ὠγυγίᾳ ἐπισπεύδοντα τὴν ἐπάνοδόν του, τρεῖς περιληπτικὰς ἡμέρας. Ὅθεν τὸ ὅλον 10 ἡμέραι.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην, ἡ πρὸς κίνησιν προπαρασκευὴν ἀκολουθεῖ ἡ πρώτη περίοδος τῆς κινήσεως αὐτῆς ἥτις, ὡς ἤδη ἐρρέθη, μετὰ 20 περιληπτικῶν ἡμερῶν ἀποτελεῖ τὸ χρονολογικὸν μέσον τῆς Ὀδυσσεΐας.

Ἐνταῦθα προσαρτᾶται ἔπειτα τὸ δεύτερον μέρος τῶν χρονικῶν ἡμερῶν, ὅπερ ὡς τὸ πρῶτον, διαίρεται εἰς δύο τμήματα ἀνὰ 3 καὶ 7 ἡμέρας, ἀλλὰ μετὰ τῆς διαφοράς, ὅτι ἐδῶ ὅλαι αἱ 10 ἡμέραι ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν χρονικῶν ἡμερῶν.

Περὶ δὲ τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν, ἡ τῆς διαμονῆς τοῦ Ὀδυσσεως παρὰ τοῖς Φαίᾳξι, θέλομεν ὁμιλήσαι ἐν τῷ τελευταίῳ τμήματι τῆς παρούσης ἐργασίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἰλιάδος. Αἱ περικτέρω 7 ἡμέραι πραγματεύονται περὶ τοῦ Ὀδυσσεως ἐν Ἰθάκῃ, καὶ νομιζομεν, ὅτι αἱ δύο ἡμέραι αἱ εἰς αὐτὰς ἀνήκουσαι καὶ περιγράφονται ἀποκλειστικῶς τὰ τῆς ἐπάνοδου τοῦ Τηλεμάχου δὲν εἰσεχώρησαν εἰς τὸ ποίημα, εἰ μὴ ἐπὶ τῷ σκοπῷ χρονολογικῆς συμμετρίας. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην διαρθροῦται ἡ χρονολογία τῆς Ὀδυσσεΐας ὡς ἐρεξῆς.

$$10+20+10=40$$

ἡ διαιρουμένων τῶν μεγαλητέρων τμημάτων

I II III

$$7+3+13+13+3+7=40$$

Τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔχουσιν ἴσα στοιχεία καίτοι κατὰ διάφορον σειράν. Ἀθροιζομένων ὁμῶς τῶν στοιχείων αὐτῶν ἐξάγονται 17 χρονικαὶ ἡμέραι καὶ 3 περιληπτικαί, τούτεστιν ἀκριβῶς ἡ διάρθρωσις τῶν ἀριθμῶν τοῦ μέσου.

Ἡ χρονολογικὴ οἰκοδομὴ τῆς Ὀδυσσεΐας διαφέρει ἐκείνης τῆς Ἰλιάδος ὡς πρὸς τὴν ἀπλότητά της· διότι ἐνῶ ἐν τῇ Ἰλιάδι ἔχομεν νὰ διακρίνωμεν τριπλὴν διάρθρωσιν, ἡ Ὀδύσεια παρου-

σιάζει μίαν μόνην, προσαρμοζομένην κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου ἥρωος καὶ ὁμοιάζουσιν πολυειδῶς πρὸς τὸν χρόνον τῆς τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιδος. Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ τὸ χρονολογικὸν καὶ ἀριθμητικὸν μέσον πίπτει εἰς διάφορα σημεῖα, καὶ δὲν ὑπάρχει ἐπομένως θετικὴν ιδεώδες μέτρον.

Ὅθεν ἡ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἐφαρμοστέα παρομοίωσις πρὸς αὐτὸν ναοῦ δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν. Διότι, ἐνῶ τὸ μέτρον τῆς Ἰλιάδος σχηματίζει θαυμασίαν πλοκὴν δι' ὅλα τὰ νήματα τὰ διὰ τοῦ ποιήματος διερχόμενα, ἐν τῇ διηγέσει τῶν τυχῶν τοῦ Ὀδυσσεως ὑπάρχει μέγα σχίσμα ἔχουν ἅμα τῇ ἐν Ἰθάκῃ ἐγέρσει του, καὶ τὰ διὰ τοῦ σχίσματος τούτου κεχωρισμένα μέρη συνάπτονται μόνον διὰ τῆς ἐνότητος τοῦ ἥρωος. Ἐρ' ὅσον δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὴν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ὀδυσσεΐας ἄγουσαν ιδέαν, τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἐκάστης περιόδου τοῦ ποιήματος προσπελάζει πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, ἀλλ' ὁμῶς οὕτως ὥστε ἡ περίοδος αὕτη δὲν ἀποκλείεται διὰ τοῦ συμβάντος τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου.

Οὕτως ἐν τῷ τμήματι τῆς εἰσαγωγῆς ἡ παράστασις τοῦ ἥρωος καὶ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Καλυψοῦς πρὸς ἐπάνοδον δοθεῖσα συγχώρησις ἐτέθη ἐγγὺς τοῦ τέλους τῆς εἰσαγωγῆς, ἀλλὰ τοῦτο ἀπολήγει μετὰ τῶν πρὸς ἀποδημίαν προπαρασκευῶν. Ἐν δὲ τῷ τμήματι τοῦ χρονολογικοῦ μέσου μετὰ τὴν ἀπόβασιν ἔπεται ἡ προπαρασκευὴ τῆς κοίτης, οὕτως ἐν τῷ τμήματι τῆς διαμονῆς μετὰ τὴν διήγησιν τῶν τυχῶν τοῦ ἀκολουθεῖ ἡ δευτέρα τῶν Φαίᾳκων εἰς αὐτὸν θώρησις· οὕτως ἐν τῷ τρίτῳ τμήματι τῷ ἀποτελοῦντι τὸ κέντρον τοῦ ὅλου ποιήματος ἀκολουθεῖ μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν μνηστήριων ἡ ἀναγνώρισις τῆς Πηνελόπης καὶ τοῦ Λαέρτου.

Ἐν τῇ Ἰλιάδι πάντα τὰ ἀνηγούμενα περιστατικὰ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς μάχης, ἡ τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος ἀποκλειομένης, εἶναι εἰς στενὴν συνάφειαν καὶ σχηματίζουσιν ὡς τοιαῦτα ἐντελὴ ὁργανισμὸν, πρὸς ὃν συγχρινομένη ἡ Ὀδύσεια καθίσταται σύμπλεγμα βιογραφικῶν τμημάτων πρὸς ἀλλήλα.

Ἄς ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον τὴν δοξασίαν ταύτην διὰ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν κλειδῶν ἀμφοτέρων τῶν ποιημάτων.

Ἄλυσις τῆς Ἰλιάδος. Ὁ Χρύσης ἱκετεύων τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ λυτρώσῃ τὴν θυγατέρα του ἀποβάλλεται παρ' αὐτοῦ ἀποτόμως.

Ἡ περὶ ἐκδικήσεως ἱκεσία του φέρει τὸν λοιμόν. Οἱ Ἀχαιοὶ συνεσκέποντο περὶ αὐτοῦ.

Τότε ἐφιλονείκησεν ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων. Ἴνα ὁ Ἀγαμέμνων ἐκδικήσῃ ἐαυτὸν κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἀρπάζει ἀπ' αὐτοῦ τὴν Βρισηίδα.

Τούτου ἕνεκα ἱκετεύει ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν μητέρα του διὰ νὰ τὸν ἐκδικήσῃ. Καὶ ἡ θεὰς ἀπευθύνει τὴν ἱκεσίαν πρὸς τὸν Δία.

Ὁ Ζεὺς ὑπόσχεται αὐτὴν, καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ἀποπλανᾷ τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὸ νὰ πολέμησωσι τοὺς Τρῶας ἀνευ τοῦ Ἀχιλλέως.

Γενική Χρονολογία.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΙΑΛΙΑΣ.
Χρονολογία τῆς Μηνίδος.

Ἡ ἐν Ὀλύμπῳ Χρονολογία.

Ἀριθ. 1.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

Αἰώνας

10 Δεσμὸς τέλει, μὴνὶς ἀρχή, ἀποσπασίς τῆς Βρονίδος, ἀποδοσίς τῆς Χρυσιδός.

11 Πρώτη τῆς τοῦ Ὀδυσεύς εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπινοῶσα

Ἀριθ. 2.

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

Μηνὶς ἡμέρη.

21 1. Μάχημα ἡμέρη II.

22 Καὶ οἱ τῶν νεωτέρων III.

23 Κινδύος καὶ τευχιδόμος IV.

24 2. Μάχημα ἡμέρη, οἱ Τρώες πρὸ τῶν νεωτέρων V.

Ἀριθ. 3.

- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

3. Μάχημα ἡμέρη, ἐσχάτη ἀνάγκη ἐκπληροῦται, VI.
Ο Πατρόκλης πίπτει.
4. Μάχημα, ἑκτορὸς πτώσις, VII.
Πατρόκλης καὶ οἱ, VIII.
Ἀδελφὸς ἐπὶ Πατρόκλην IX.
ἑκτορὸς ἐκπληροῦται.

Ἀριθ. 4.

- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37

38 Ἀποδοσίς καὶ αἰσθητοὶς περὶ ἀποδοσίνος τοῦ ἑκτορὸς.
39 ἑκτορὸς, ἀποδοσίς — Πρώτη, Πρώτου ἐπινοῶσα.

Ἀριθ. 5.

- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50

ἑκτορὸς ἐκπληροῦται.

1 Μηνὶς ἡμέρη

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16 ὑπερπλῆξ, ἀρχὴ τῆς τιμωρίας, Μηνὶς ἀδελφότη.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29 Πρώτη, βελτίωσις τῆς ἀποδοσίνος, ὅθεν τέλει τῆς Μηνίδος.

30 ἑκτορὸς, ἀποδοσίς.

14 ἡμέρη τοῦ σουζαφόντος ἀχλιδόμος.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Ζεὺς παρὰ τοῖς Αἰθίοχιν.

ἑκτορὸς εἰς τὸν Ὀλύμπον, δέσφ.

1 Μάχημα ἡμέρη.

Πρώτη ἀναπαύσεως.

ἡμέρη ἀναπαύσεως.

2 Μάχημα ἡμέρη.

3 Μάχημα ἡμέρη. ἑκπληρωσίς τῆς ὑποσχέσεως. ἑκπληρωσίς τοῦ ἀχλιδόμου.

4 Μάχημα ἡμέρη.

Αἰ ἐν Ὀλύμπῳ ἀναπαύσεως ἡμέρη (2 ἑπόμεναι παρὰ τοῖς Αἰθίοχιν)

Τέλει τῆς ἐπεργασίας. Ἀποδοσίς καὶ αἰσθητοὶς περὶ ἀποδοσίνος τοῦ ἑκτορὸς.

V. MALPOKIZIN THE OAT'SHIAZ.

p_2, p_3

ΕΠΙΜΕΛΕΤΕΣ

Νυξίθυια
Ἄνθ' ὕπνου ἱγ' ὕπνῳ.

[illegible]

Τὰ ἀποτελέσματα ἀπέβησαν ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀντίστησαν κατὰ τῶν Ἀχαιῶν εἰς φανεράν μάχην.

Καὶ οἱ Ἀχαιοὶ δι' ὀχυρώσεως τοῦ στρατοπέδου τὸν πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς προφυλάξεως κατὰ τῶν προσβολῶν τῶν Τρώων.

Ὅμως δοκιμάζουσι καὶ αὖθις νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν Τρώων εἰς φανεράν μάχην, ἀλλ' ἀποδιώκονται ὀπίσθεν τῶν νέων τειχῶν.

Ἦδη τιπνεῖνται ἐνώπιον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ἱκετεύουσιν αὐτόν. Ὁ Ἀγαμέμνων ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς ἄφθονον χρηματικὴν ἱκανοποίησιν.

Ὁ Ἀχιλλεὺς μένει ἀδιάλλακτος καὶ ἐξυβρίζει οὕτω τὰς μεταμεληθείσας λιτὰς τῆς παντοδυνάμου θυγατρὸς τοῦ Διὸς, καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς πρέπει ν' ἀποτίσῃ ταύτας ἕνεκα τῆς ὑπεροφίας του διὰ τῆς ἀπώλειας τοῦ φίλου του.

Πρὶν τούτου ὁμοῦς ὁ Ζεὺς πληροῖ εἰς αὐτόν τὸ θέλημά του καὶ αὐξάνει τὴν τῶν Ἀχαιῶν ταλαιπωρίαν εἰς τὸ ἔπακρον.

Ὅθεν οἱ Τρῶες κυριεύουσιν ἐξ ἐρόδου τὰ τεῖχη τῶν νηδὼν καὶ πυρπολοῦσι τὴν τοῦ Πρωτεσίλαου ναῦν.

Τότε ὁ Πάτροκλος ἐπὶ κεφαλῇ ὦν τῶν Μυρμιδόνων εἰσβάλλει κατὰ τῶν Τρώων ἐνδεδυμένος τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως, ἀφοῦ κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Νέστορος ἐπέτυχε τὴν χάριν ταύτην ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, τοὺς τρέπει εἰς φυγὴν καὶ πίπτει.

Περὶ τὸν νεκρὸν του συγκροτεῖται δεινὸς ἀγὼν, καὶ ἵνα φέρωσιν αὐτόν εἰς τὸ στρατόπεδον, καθίσταται ἀναγκαία ἡ εἰς τὴν τάφρον ἐμφάνισις τοῦ Ὀδυσσεύς.

Ὁ Ἀχιλλεὺς θρηνεῖ τὸν Πάτροκλον καὶ παριτίθει τῆς πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα μῆνιδος, ἵνα ἐκδικήσῃ τὸν φίλον του.

Ὁ Ἐκτωρ πίπτει.

Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς κηδεύει τὸν φίλον του.

Ἀλλ' ἡ λύπη διαρκεῖ καὶ οὖρει τὸ πτώμα τοῦ Ἐκτορος 9 ἡμέρας περὶ τὸ σῶμα τοῦ Πάτροκλου. Τούτου ἕνεκα ἐρίζουσιν οἱ Θεοί, ἕως οὗ ὁ Ζεὺς διατάττει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν Πάτροκλον.

Ἀλυσίς τῆς Ὀδυσσεύς. Ἐπειδὴ οἱ μνηστήρες μνηστεύονται τὴν Πηνελόπην, φθείρουσι τὴν περιουσίαν τοῦ Ὀδυσσεύς, ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν τοῦ Τηλεμάχου καὶ κακομεταχειρίζονται τὸν τέλος μετὰ πολλὰ θαύματα ἀγνώστως ἐπανελθόντα Ὀδυσσεύς, τιμωροῦνται ὑπ' αὐτοῦ διὰ θανάτου.

(Συγγραφεὴ Γερμανοτὶ ὑπὸ Γ. ΧΑΝ.)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΣΙΑΜΗΣ.

(Ἰδε συντάξ. 106. σελ. 183. Τέλος.)

—•••••

Εἰσελθόντες δὲ εἰς τινὰ τῶν βασιλείων αὐτῶν λαμπρῶς περὶ ταχυγυμνῶν, ἐπιζεύσαμεν εἰς

εἰδός τι ὑποστέγον ἐν ᾧ ἦσαν πλῆθος ἀξιωματικῶν καὶ ἄλλων βασιλικῶν ἀκολουθῶν. Ἐδυκολεύθημεν δὲ οὐ μικρὸν ἕως οὗ φθάσωμεν μέχρι τοῦ ἡγεμόνος, διότι, κατὰ τὴν Σιαμικὴν βασιλείαν τάξιν (ὡς ἔλεγον οἱ Βυζαντινοί, ἢ τὴν ἐθιμοταξίαν, ὡς λέγουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς Ἀθηναῖοι), οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ παλατίου ἐκείντο ἐξηπλωμένοι εἰς τὰς κλίμακας καὶ παρὰ τὰς θύρας αὐτάς. Ὁ βασιλεὺς εὐρίσκειτο ἐντὸς θαλάμου ὅλως εὐρωπαϊστὶ συνσκευασμένου, οὗτινος τὰ τεχνικώτερα σκεύη ἦσαν ἐκ Γαλλίας. Δεχθέντα δὲ ἡμᾶς μετὰ πλείστης φιλοφροσύνης, εὐχαρίστησεν αὐτόν ὁ Κ. Μοντιγνὸς διὰ τὰ δειγμάτων τῆς εὐμενείας ὅσα ἐπεδαψιλεύθησαν αὐτῷ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀφίξεως. Ὁ βασιλεὺς ἐκάθισε τὸν πρέσβυν πλησίον του, καὶ συνωμίλει μετ' αὐτοῦ ὅτε μὲν ἀγγλιστὶ, ὅτε δὲ διὰ διερμηνέως σιαμιστὶ.

» Ὁ πρῶτος τῶν βασιλέων, ὁ καὶ μέγας καλούμενος, ἔχει μέτριον τὸ ἀνάστημα, τὸ ἦθος ἀξιοπρεπές, καὶ φυσιογνωμίαν ἀνδρὸς νοήμονος. Ἐφάρε δὲ ἐνδυμα ὡς τὸ τοῦ μεσαιῶνος, δηλαδὴ χιτῶνα συνεσφιγμένον ἐκ μετάξης κυανῆς καὶ χρυσοκέντητον, ὑπομέλανα ἐπενδύτην ὁλοσυρικὸν πεποικιλμένον ἐπίσης χρυσῷ, πῖλον μαῦρον τρισημίστον ἀδάμαντα ἔχοντα ἐπὶ κορυφῆς καὶ σμάραγδον ὡσχύτως μέγαν κατὰ μέτωπον. Ἐφάρε δὲ καὶ εἰς τοὺς δακτύλους καὶ τὸ στῆθος πολυαριθμούς λίθους τιμαλφεῖς, καὶ μελαίνης ἐμβάδας μεταξωτὰς πεποικιλμένας χρυσῷ· οἱ δὲ πόδες του ἦσαν γυμνοί.

» Φαίνεται δὲ ὅτι ἀνέγνω πολλὰ καὶ ὅτι ἐνθυμεῖται καλῶς τὰ ἐν τοῖς ἡμετέροις βιβλίοις, καὶ μάλιστα τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλικῶν δυναστειῶν τῶν ἀρχαίων ὁμοῦς ἀσιατικῶν γλωσσῶν, καὶ τῆς σανταροτικῆς κλ. εἶναι πολὺ ἐγκρατέστερος· ὁμιλεῖ τὰς νεωτέρας κάλλιον παντὸς ἄλλου, γινώσκει ὀλίγον τὴν λατινικὴν, καὶ μετὰ μεγίστης εὐχερείας γράφει τὴν ἀγγλικήν. Διὸ, πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ τίτλοις προστίθουσιν ἀσμένως καὶ τοῦτον· « καθηγητῆς γλωσσῶν ».

» Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ αυτοκράτορος Ναπολέοντος ἐλυπεῖτο διὰ τοῦτο, καὶ ἠρώτησε μάλιστα πολλάκις τὸν πρέσβυν· αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν γράφει εἰμὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας μεθ' ὧν ἔχει ἤδη σχέσεις συνδεδεμένους. Καὶ ὁμοῦς ἐπιθυμῶν νὰ παράσχῃ πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα δείγμα τῶν ἐξαιρέτων πρὸς αὐτὸν αἰσθημάτων του, στέλλει αὐτῷ τὴν τε ἰδίαν καὶ τὴν τῆς αὐτοκρατείας εἰκόνα.

» Ἀμέσως τότε ὁ βασιλεὺς ἐξέφραξε τὴν ἄκραν του εὐχαρίστησιν, καὶ σπεύσας διεκοίνωσε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν τὰ τοῦ αυτοκράτορος εὐγενῆς τοῦτο καὶ φιλικὸν τεκμήριον· ὠρίσθη δὲ ἡ μετὰ τὴν αὐριον ὅπως παρουσιάσωμεν τὰς δύο εἰκόνας.

» Ἡ ἐπιούσα ὅλη κατηναλώθη εἰς ἀνταπόκρισιν δραστηριωτάτην μετὰ τοῦ πρέσβεως καὶ τῶν δύο βασιλέων· διότι ἀπὸ τῆς πρωῒας μέχρι τῆς μιᾶς ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον πλῆθος ἀξιωματικῶν τῆς αὐλῆς ἐκόμιζον σχεδὸν ἀδιακόπως διεργεῖ-